

Årsrapport

Bærum kommune

2018

Årets rapport

Rapporteringen til kommunestyret for 2018 skjer gjennom to dokumenter – årsregnskap og årsrapport. I tillegg utarbeides en finansrapport som redegjør for oppnådd avkastning og risiko i finansforvaltningen, og som følger behandlingen av årsrapporten.

I årsregnskapet presenteres detaljerte talloppstillinger over kommunens økonomiske virksomhet samt forklarende noter.

Årsrapporten inneholder årsberetningen, redegjør for økonomisk utvikling, klima og miljø, tjenestene, medarbeidere og det politiske styringssystemet.

Årsberetningen gir opplysninger om kommunens økonomiske stilling og om andre forhold som er av betydning for kommunen. Den beskriver også etiske forhold og likestilling. I årsberetningen er det også kort kommentert de største avvikene på tjenestene.

Videre er det en samlet omtale av de største investeringsprosjektene.

FOTO: Bærum kommune, Tom Atle Bordevik,
Joyciana de Castro Myrstad
FORSIDE: Design Marianne Stepaschko/Anne Bækken Nilsen
Foto: Tom Atle Bordevik

Design: Marianne Stepaschko | mariannegrafiskdesign.no
Anne Bækken Nilsen | lysvold.no

Utgitt av Bærum kommune mars 2019
www.baerum.kommune.no
Trykk: Arba AS
Årsrapporten trykkes på miljøvennlig papir

Innhold

01 Lederkommentarer	4
<i>Fremtiden skapes nå.</i>	
02 Årsberetning	6
<i>Rådmannens presentasjon og analyse av kommunens regnskap, utviklingstrekk og viktige hendelser for 2018.</i>	
03 Befolkningsutvikling	21
<i>Befolkning, vekstkomponenter og boligbygging i kommunen.</i>	
04 Klima og miljø	22
<i>Alle tjenestesteder skal bidra til reduserte klimautslipp ved å ta miljø- og klimakloke valg.</i>	
05 Den økonomiske utviklingen	24
<i>Beskriver trender og gir mer utfyllende informasjon om de ulike delene i regnskapet.</i>	
06 Oppvekst skole	31
<i>39 barne- og ungdomsskoler, 1 spesialscole, 3 alternative skoler, kulturskole, PPT og Ungdom og fritid.</i>	
07 Oppvekst barnehage	32
<i>36 kommunale barnehager, 118 private barnehager/familiebarnehager, barneverntjenesten, helse- og rehabiliteringstjenester til barn og unge, støttekontakter og individuell avlastning.</i>	
08 Pleie og omsorg	34
<i>Bo- og behandlingssentre, omsorgsboliger, ambulerende hjemmetjenester, tjenester til mennesker med utviklingshemming, avlastningstjenester, dagaktivitetssenter, Regionalt aktivitetssenter, Bærum kommunale dagtilbud, tildeling og forvaltning.</i>	
09 Helse og sosial	35
<i>Helse- og rehabiliteringstjenester, psykisk helse, smittevern, kommunehelse, legevakt, flyktningarbeid, rusoppfølging, boligtilbud, seniorsentrene, og voksenopplæring.</i>	
10 Natur, kultur, fritid og kirke	36
<i>Natur og idrett, Kultur og samarbeid, Bærum bibliotek, Bærum kulturhus, samt kirke og andre religiøse formål.</i>	
11 Tekniske tjenester inkludert plan- og bygningstjenesten	38
<i>Plan- og bygningstjenesten, vei og trafikk, brann- og ulykkesvern, vann, avløp og renovasjon, transport og prosjektenheten.</i>	
12 Organisasjon, styring og utvikling	39
<i>Her omtales sentraladministrasjonen, inkludert IT og Eiendom, samt en beskrivelse av kommunen som arbeidsgiver.</i>	
13 Politisk styringssystem	42
<i>Redegjørelse av det politiske styringssystemet og de politiske disposisjonspostene.</i>	

01 Lederkommentar

Fremtiden skapes nå

De utfordringer Bærum kommune står overfor stiller krav til, og åpner nye muligheter for, oss som kommune. Det gjelder digitalisering og teknologiens muligheter og begrensninger. Det gjelder de skritt vi må ta for en klimaklok utvikling. Det gjelder utviklingen av Sandvika og Fornebu – som skal gi gode rammer for en urban og attraktiv hverdag. Det gjelder tjenesteproduksjonen som systematisk må forbedres – og innoveres, slik at vi kan tilby gode tjenester for flere innen bærekraftige rammer. Det gjelder hvordan integrere kunnskap og forskning i utviklingsarbeidet. Og sist men ikke minst, gjelder det vår evne til å avvikle noe når vi utvikler noe annet.

Tenke langt og handle nå har vært en viktig rettesnor for oss. Det langsiktige er avgjørende for å sette oss i stand til å møte endrede behov, forventninger og krav. Skal vi lykkes med dette er dagens prioriteringer og valg avgjørende. Det er slik vi skaper utvikling og eierskap til det som møter brukere, innbyggere og næringsliv i fremtiden. Det handler om å ta kloke grep med lang holdbarhet.

Spesielle satsingsområder i 2018

Først og fremst har 2018 handlet om å levere gode tjenester til befolkningen – hver eneste dag i hver eneste tjeneste. Det er vår viktigste oppgave for innbyggere, organisasjoner og næringsliv. I handlingsprogrammet for 2018–2021 ble noen satsingsområder løftet spesielt.

Forhindre utenforskap og redusere konsekvensene av barnefattigdom

Kommunen skal legge til rette for gode oppvekstsvilkår og sikre at alle barn og unge har samme mulighet til å delta i fritidsaktiviteter, uavhengig av foreldrenes økonomi. Fritidsstipendet er et nytt

tiltak og 237 barn har mottatt støtte. Foreldres tilknytning til arbeidsmarkedet er viktig for å redusere barnefattigdom. Hele 67,9 prosent av flyktningene er kommet i jobb eller utdanning etter introduksjonsprogrammet, en økning fra 53 prosent i 2017.

Digital skolehverdag

Digital skolehverdag er blitt en realitet for alle kommunens 16 200 elever. Medarbeiderne har fått omfattende kompetanseheving i teknologi som faktor for læring i det 21. århundre. Nettbrettene har vært en medvirkende årsak til at tilpasset undervisning i klassefelleskapet har ført til en nedgang i andel elever med spesialundervisning fra 7,2 prosent i 2015 til 4,7 prosent i 2018.

Klimaklok kommune:

Bærum er på god vei til å bli en miljø og klimaklok kommune innen 2020. Målene for kildesortering av husholdningsavfall og energibruk i kommunale bygg kan bli nådd innen 2020. Det er satt nye ambisjoner for kommunens bygg. Redusert ansattparkering og innføring av elbilpool for kommunens ansatte i Sandvika har hatt god effekt. For hele bærumssamfunnet vil flere av målene kreve en betydelig innsats, blant annet mål om endring av reisevaner.

Investeringer

Av rammen for investeringer i 2018 er hele 85 prosent brukt, noe som er et langt bedre resultat enn tidligere år. Ferdigstilte prosjekter inkluderer Nansenparken barnehage, rehabilitering av Sjøholmen, Lommedalen kirke og Rykkinn bibliotek, samt nyetablering av Sandvika bibliotek. Det er ferdigstilt velferds- og omsorgstilbud i Ringeriksveien 283, Skjolden 11, Rudsdalen 3 og Saubakken 19.

Erik Kjeldstadli, rådmann

Våre viktigste utviklingsløp

2018 har vært et viktig år for å legge til rette for, beslutte og gjennomføre nødvendige grep i tråd med visjonen og kommunens fire hovedmål om bærekraftige tjenester; balansert samfunnsutvikling, innovasjon, gjennomføringskraft og innbyggerdialog.

Kommunen har satt i gang en rekke utviklingsløp for å møte fremtidens utfordringer. De viktigste er:

Velferdstjenester med vekt på forebygging og tidlig innsats, mestring og selvhjulpenhet og effektivitet. Utvikling og omstilling av velferdstjenestene må være basert på kunnskap, effektiv drift, teknologi og brukermedvirkning. *Sammen om velferd og Pleie og omsorg 2024* er to framoverskuende utviklingsløp.

Helhetlig bypolitikk for attraktive og levende samfunn på Fornebu, i Sandvika og langs kollektivtraséne – med vekt på god dialog med innbyggere, sivilsamfunn og utbyggere. Kommunedelplan 3 Fornebu og område-regulering for Fossum er til behandling. Det er gjennomført gode prosesser for utvikling av Lysaker, Høvik og Sandvika. Mulighetsstudier for Sjøfronten og Høvik gir et godt utgangspunkt for videre planlegging.

Digitalt førstevalg omfatter om lag 60 pågående prosjekter i tråd med Handlingsplan for digitalisering. Bærum kommune har tatt en pådriverrolle i det nasjonale digitaliseringsarbeidet, blant annet i *En innbygger en journal* og i KS. Kommunen er involvert i en rekke prosjekter, som DigiHelse, DigiSos, DigiBarnevern. I tillegg til å bygge en digital grunnmur for kommunen, er det også en rekke ferdigstilte prosjekter som kan nevnes: Wifi i skolene, fagsystem for legemiddelhåndtering og ny avviks- og forbedringsportal, samt forsøksprosjekt med robotisering i lønnsadministrasjonen.

Langsiktig og helhetlig plan og styring. Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP) bidrar til utvikling av kommunen i en 20-årshorisont. LDIP samspiller med kommuneplanens arealdel, skolebehovsanalyse og barnehagebehovsanalyse, som ble vedtatt i 2018.

En innovativ hverdag i kommunens virksomheter. Til sammen 152 ledergrupper har gjennomført lederutviklingsprogrammet for innovasjon, LUP. Ny innovasjonsstrategi 2018–2020 med handlingsplan er vedtatt og følges opp.

Strategi for samarbeid med bærumsamfunnet. Bærum kommune prøver ut nye former for innbygger-samarbeid, frivillighet og samskaping. Det er etablert en rekke pilotprosjekter for å høste erfaringer, blant annet innbyggerutvalg i Skytterdalen, innbyggerpanel, områdesatsinger på Emma Hjorth og Rykkinn, *Lokalsamfunn+kommune* og strategi for utvikling av fornebusamfunnet. Erfaringene legges til grunn for en utvikling av en strategi for innbyggersamarbeid, frivillighet og samskaping i bærumsamfunnet som kommer sommeren 2019.

Ett Bærum – for fremtiden

Fremtidens Bærum skapes allerede nå fordi vi har et ressursmessig handlingsrom og kan forberede oss på kommende utfordringer. Dagens velferdstjenester er gode – og vi skal ha høye ambisjoner også for tjenestene kommunen skal levere om 10, 15 og 20 år.

Innbyggerne forventer å oppleve kommunen som samordnet, og med medarbeidere som tenker helhet og som tar felles ansvar. Vi skal spille på samme lag og være ett Bærum. Det er noe av det viktigste for å lykkes med fremtidens kommune.

02 Årsberetning

Årsberetningen er en del av Rådmannens samlede rapportering til kommunestyret. Beretningen gir opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens økonomiske resultat og stilling, samt andre forhold av vesentlig betydning for kommunen. Årsberetningen er ment å være utfyllende til informasjonen som gis i årsregnskapet. Hvis annet ikke er nevnt, er tallene presentert i løpende kroner.

Nøkkeltall for sunn økonomi

- **Netto driftsresultat** ble 558 millioner kroner, som er 41 mill. lavere enn budsjettet. Hovedelementene er en bedre skatteinngang enn forventet, negativ avkastning i forvaltningsfondet og lavere renteutgifter. Resultatgraden ble 5,3 prosent, som er godt over målsettingen på 4 prosent.
- **Egenkapitalfinansieringen** av de ikke-rentable investeringene var på 50 prosent, som er likt målkravet.
- **Bufferfondet**, som er kommunens reservefond, utgjorde 452 mill. ved utgangen av 2018 som er 21 mill. under budsjett. Dette skyldes saldering av merforbruk innen internfinansierende enheter. Målkravet er minimum 100 mill. i slutten av hver handlingsprogramperiode.
- **Likviditetsreserven** er økt med 228 mill. fra 2017 og var 1 893 mill. ved årets slutt. Dette er over målet på 300 mill., og 98 mill. høyere enn budsjettet.

Investeringer 2018

Det var brutto disponibelt 2 054 millioner kroner til investeringer i 2018, herav 476 mill. overført fra 2017. Av dette er 1 751 mill. eller 85 prosent brukt. Målsettingen er på (minimum) 70 prosent. Årsaken til mindreforbruket er i hovedsak forsinket oppstart. Årets låneopptak ligger nær budsjettet nivå.

Driftsregnskapet for 2018

Brutto driftsresultat ble 1 116 millioner kroner, som er 96 mill. lavere enn i 2017, men 77 mill. høyere enn budsjettet. Dette skyldes i hovedsak en bedre skatteinngang enn budsjettet (2,7 prosent), lavere lønnsvekst og pensjonspremie enn budsjettet og negativt sektorresultat.

Netto avkastning fra forvaltningsfondet var på minus

2,9 prosent, eller 74 mill., som er 162 mill. lavere enn budsjettet. Dette, sammen med lavere netto renteutgifter, medførte et netto driftsresultat på 558 mill., som er 408 mill. lavere enn 2017 og 41 mill. lavere enn budsjett 2018.

Driftsregnskapet for 2018 viser, etter budsjetterte avsetninger, bruk av forvaltningsfondet og øvrige avsetninger, et regnskapsmessig resultat på 123 mill. som er 104 mill. lavere enn i 2017. Rådmannen foreslår at resultatet disponeres slik:

- 24,3 mill. overføres til 2019
- 23,0 mill. til bufferfondet
- 75,8 mill. til investeringsfond

Driftsutgiftene har økt med 5,2 prosent og driftsinntektene med 3,6 prosent fra 2017. Den lave veksten i inntektene har sammenheng med ekstraordinær høy skatteinngang i 2017. Utgiftsveksten har vært forholdsvis stabil på 5 prosent. Utgiftsveksten har vært høyere enn inntektsveksten de to siste årene. For å møte de store investeringene og demografiutfordringene kommunen står overfor de nærmeste årene, er det viktig at utgiftsøkningen ikke overstiger inntektsøkningen. Utviklingen må derfor følges nøye fremover, og nødvendige kostnadseffektiviserende tiltak gjennomføres.

Avstemming av inntektsførte refusjonskrav og mottatte innbetalinger fra Nav har i lengre tid vært utfordrende. Dette har sammenheng med avstemmingsproblematikk i lønns- og personalsystemet, og at Nav har innført et nytt saksbehandlersystem. Det har i 2018 pågått et arbeid med å avdekke reelt utestående beløp. Dette arbeidet vil fortsette i 2019. I regnskapet for 2017 ble det foretatt en tapsavsetning på 25 mill. hvorav 15 mill. er avskrevet i 2018. I påvente av endelig resultat av gjennomgangen er det foretatt en ikke-budsjettet tapsavsetning på ytterligere 15 mill. i 2018.

Tabell 1 viser hovedoversikten for drift med budsjettavvik

Regnskap 2018 Løpende mill. kr	Budsjett 2018	Regnskap 2018	Budsjett - Regnskap Avvik
DRIFTSBUDSJETT ¹⁾			
Skatteinntekter	6 187,4	6 345,4	158,0
Rammetilskudd	1 554,6	1 488,0	-66,6
Vertskommunetilskudd PUH	60,0	60,0	0,0
Rente og investeringskompensasjon fra staten	19,2	14,0	-5,3
Integreringstilskudd flyktninger	229,2	210,9	-18,4
Kalkulatoriske renter og avskrivninger	119,9	123,5	3,6
Sum sentrale inntekter	8 170,3	8 241,7	71,4
Driftsrammer:			
Diverse felles til fordeling ²⁾	-113,9	-89,9	-24,0
Lønnsreserven	68,8	0,0	68,8
Organisasjon, styring og utvikling	414,8	430,6	-15,7
Barn og unge	3 104,3	3 112,4	-8,1
Bistand og omsorg	3 026,8	3 048,1	-21,3
Miljø, idrett og kultur	627,6	622,9	4,7
Netto driftsutgifter sektorene	7 128,5	7 124,1	4,5
Politisk utvalg	2,7	2,1	0,7
Netto driftsutgifter, samlet	7 131,3	7 126,1	5,1
Brutto driftsresultat	1 039,0	1 115,6	76,5
Netto renteutgifter og eieruttak	155,4	113,3	42,1
Forvaltningsfondet	88,0	-74,4	-162,4
Avdrag	372,3	369,8	2,4
Netto finansutgifter	439,6	557,5	-117,9
Netto driftsresultat	599,4	558,1	-41,3
Overført investeringsbudsjettet	441,0	392,8	48,2
Avsetninger netto	158,4	42,2	116,2
Disposisjonsfond	193,5	266,4	-72,9
Bundne driftsfond	-35,2	2,6	-37,8
Dekn./bruk av tidl. års netto resultat	-	-226,9	226,9
Regnskapsresultat	0,0	123,1	123,1

1) Budsjettet omfatter vedtatt budsjett justert for endringer i økonomimelding I og II. Sektorenes overførte midler fra 2017 til 2018 er ikke med, og det vil derfor vises et annet avvik i denne tabellen enn i tabeller som viser sektorenes resultat.

2) Denne posten inneholder premieavvik og amortisering, midler til fordeling og andre midler som ikke er ført på sektorene.

02

Disponering av netto driftsresultat

Tabell 2 viser budsjettert og regnskapsmessig disponering av netto driftsresultat

Mill. kr	Budsjett 2018	Regnskap 2018
Netto driftsresultat	599,4	558,1
Overført investeringsbudsjettet	441,0	392,8
Avsetninger netto	158,4	42,2
<i>Disposisjonsfond</i>	193,5	39,6
Forvaltningsfondet, avsatt til fondets bufferkapital	48,0	
Forvaltningsfondet, bruk av fondets bufferkapital		-114,4
Forvaltningsfondet, avsatt til investeringsfond	40,0	40,0
Sektorresultat 2017, bruk og avsetning		-36,2
Avsetning til bufferfond	-15,9	-15,9
Avsetning til investeringsfond, budsjettert	94,0	94,0
Avsetning til risikopott	15,0	15,0
Avsetning til forsknings- og innovasjonsfond	10,0	5,6
Bruk av forsknings- og innovasjonsfond	-7,3	-2,8
Avsetning til lønnsreserven, etter fullmakt ¹⁾		68,8
Diverse bruk og avsetninger ²⁾	9,7	-14,6
<i>Bundne driftsfond - netto bruk og avsetning</i>	-35,2	2,6
Regnskapsresultat	0,0	123,1
Forslag til disponering:		
Overføring til 2019, sektorene		24,3
Avsette til bufferfondet		23,0
Avsette til finansiering av investeringene		75,8

1) Fullmakt gitt i KST-sak 82/12

2) Herav transport, selvforsikring, eiendom og selvfinansierende enheter

Sektorenes resultat

I forhold til disponible midler (budsjett 2018 og overførte midler fra 2017) er det et samlet merforbruk på 30 mill. som tilsvarer et avvik på 0,5 prosent. Øremerkede midler utgjør 91 mill., som overføres uavkortet til 2019. Siden kommunens

regnskapsmessige resultat er positivt har rådmannen foreslått å overføre midler til 2019. Det vises til sak 49/19, som ble behandlet i formannskapet 5.3.2019 der det ble vedtatt at 24,3 mill. stilles til sektorenes disposisjon i 2019. Saken behandles i kommunestyret i april.

Tabell 3 viser mer- og mindreforbruk per sektor og programområde

Programområder Mill. kr	Disponibel ramme ¹⁾	Mer-/mindre- forbruk	Herav bundne	Herav ubundne	Prosent avvik ²⁾
Digitalisering og IT	74,6	2,7		2,7	3,6 %
Eiendomsforvaltning	66,7	-11,4		-11,4	-17,1 %
Strategisk ledelse, styring og administrasjon	273,5	5,9	1,5	4,4	1,6 %
Sum Organisasjon, styring og utvikling	414,8	-2,8	1,5	-4,3	-1,0 %
Grunnskole	1 601,3	20,2	10,9	9,3	0,6 %
Barnehager	1 260,3	2,4	10,5	-8,1	-0,6 %
Barnevern	242,7	2,7	1,7	1,0	0,4 %
Sum Barn og unge	3 104,3	25,4	23,1	2,3	0,1 %
Pleie og omsorg	2 280,4	-34,9	5,8	-40,6	-1,8 %
Sosialtjeneste og bolig	403,0	59,7	50,7	8,9	2,2 %
Kommunehelse	343,5	11,3	5,0	6,3	1,8 %
Sum Bistand og omsorg	3 026,8	36,1	61,5	-25,4	-0,8 %
Kultur og fritid	241,3	1,8	3,0	-1,2	-0,5 %
Kirke og andre religiøse formål	86,4	-0,2	0,1	-0,4	-0,4 %
Fysisk planlegging	112,6	-1,3	1,3	-2,7	-2,4 %
Brann og ulykkesvern	83,8	11,1		11,1	13,3 %
Samferdsel	78,3	-11,9		-11,9	-15,2 %
Sum Miljø, idrett og kultur	602,3	-0,5	4,5	-5,0	-0,8 %
SUM SEKTORER	7 148,3	58,2	90,5	-32,3	-0,5 %
<i>Herav politiske utvalg</i>	31,4	0,8		0,8	2,5 %
<i>Herav revisjon</i>	8,6	0,8		0,8	9,7 %
Politisk utvalg til disp.	2,7	2,2		2,2	79,2 %
SUM	7 151,0	60,3	90,5	-30,2	-0,4 %

Tabellen er eksklusiv intern- og selvfinansierende enheter.

1) Netto budsjett og overførte midler fra 2017.

2) Prosent avvik ubundne midler.

Forklaringer til de største avvikene:

- *Organisasjon, styring og utvikling hadde 4,3 mill. i merforbruk.* Dette knytter seg hovedsakelig til ombyggingskostnader i forbindelse med flytting fra Kommunegården til nye midlertidige lokaler. Dette ble kostnadsført i 2018, mens budsjettmidlene er avsatt i 2019.
- *Grunnskole hadde samlet 9,3 mill. i mindreforbruk, hvorav 9,7 mill. skyldes ubrukte tilskuddsmidler til norskopplæring ved Voksenopplæringscenteret.* Dette er midler som er forskuttet for norskopplæring og som er ment brukt over en 3-5-årsperiode. Disse ble vedtatt overført til 2019 av formannskapet 5.3.2019 i sak 48/19. For øvrig er det mindre avvik på enkelte skoler.
- *Barnehager hadde 8,1 mill. i merforbruk.* Merforbruket er i hovedsak knyttet til flere barn i barnehagene enn forutsatt i budsjettet. I tillegg er det brukt mer midler til barn med særskilte behov enn budsjettet.
- *Barnevern hadde 1,0 mill. i mindreforbruk.* Barnevernstjenesten har et merforbruk på 1,3 mill. knyttet til flere plasseringer på mødre hjem og ettervern (18–23 år). Det er mindreforbruk knyttet til ubrukte sentrale midler hos kommunalsjef.
- *Pleie og omsorg hadde et merforbruk på 40,6 mill.* som følge av høyere aktivitetsnivå og flere ressurskrevende brukere enn budsjettet. I tillegg er enkelte vedtatte omstillingstiltak ikke implementert fullt ut på grunn av forsinkelse i digitale løsninger og strukturelle endringer.
- *Sosialtjeneste og bolig hadde 8,9 mill. i mindreforbruk* som i hovedsak skyldes lavere utgifter til etablering og introduksjonsstønad ved Flyktningkontoret, samt felleskostnader og kommunale avgifter på sosiale boliger. Utover dette er det mindreforbruk innen oppfølgingstjenestene og tidlig innsats knyttet til psykisk helse og rus.

02

- *Kommunehelse hadde 6,3 mill. i mindreforbruk* som i hovedsak skyldes ledige stillinger ved flere tjenestesteder, deriblant helsesykepleierstillinger i ungdomsskolen, stillinger ved Bjørnegård, og i kommunalsjefens stab. I Handlingsprogram 2018–2022 ble det bevilget midler til nye helsesykepleiere i ungdomsskolen. Rekrutteringen har tatt lenger tid enn forutsatt og har medført mindreforbruk. Helsesykepleiere var på plass fra august.
- *Fysisk planlegging hadde 2,7 mill. i merforbruk* som skyldes mindre inntekter knyttet til regulerings- og oppmålingssaker enn budsjettert, samt høyere utgifter til styrking av pågående store planprosesser og kompetanseetterslep. Innenfor selvkostområdet Byggesak, var det et merforbruk på 3,8 mill. som er avsatt til selvkostfond. Merforbruket skyldes at gebyrinntektene er for lave i forhold til kostnadene med byggesakene.
- *Brann og ulykkesvern hadde 11,1 mill. i mindreforbruk* som skyldes bruk av fond i ABBV IKS i forbindelse med at Asker slår seg sammen med Røyken og Hurum. Denne reguleringen medførte reduserte overføringer til ABBV.
- *Samferdsel hadde 11,9 mill. et merforbruk* som i hovedsak knyttes til høyere utgifter til vinterdrift enn normalen, høyere utgifter til drift og vedlikehold av parkeringsanlegg og at utskifting til LED-lys for vei- og gatelys går saktere enn planlagt.

Foruten avvikene beskrevet over er det et samlet merforbruk på de internfinansierende enhetene på samlet 23 mill., hovedsakelig FDVU- utgifter.

Frie inntekter (skatter og rammetilskudd)

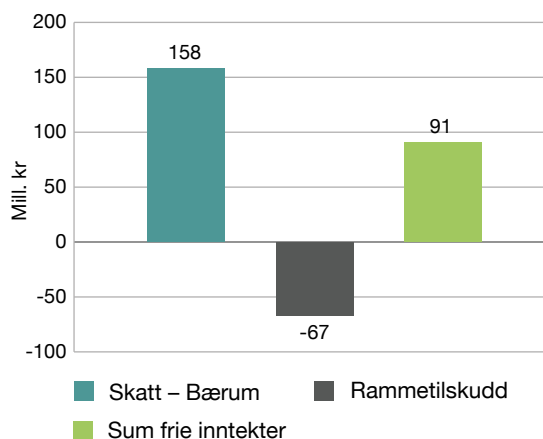
2018 ble igjen et år med bedre skatteinngang for Bærum kommune enn forventet. Totale skatteinntekter var i overkant av 6,3 milliarder kroner. Dette tilsvarer en nominell skattevekst på 165 mill. (2,7 prosent) fra 2017 til 2018.

De samlede frie inntektene ble i overkant av 7,8 mrd. en merinntekt på om lag 91 mill. sammenlignet med revidert budsjett. Rammetilskuddet ble 67 mill. lavere enn budsjettert, som i sin helhet skyldes høyere skatteutjevning på grunn av den ekstraordinære skatteinngangen.

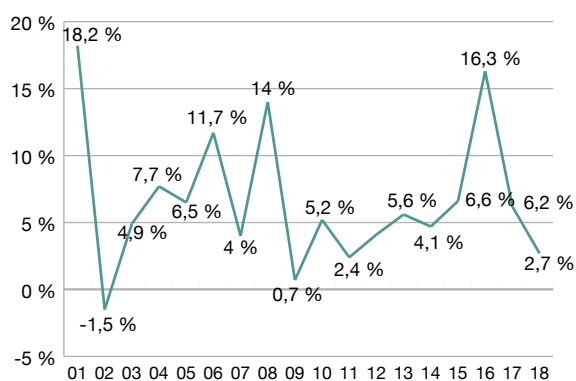
De siste fem årene har gjennomsnittlig årlig skattevekst vært på 7,3 prosent. Årlig vekst har variert fra nivåer over 16 prosent (2016) til 2,7 prosent (2018).

Skatteinngangen ble i begynnelsen av 2018 vesentlig bedre enn forutsatt og rådmannen oppjusterte skatteanslaget til en null vekst i økonomimelding I, fra en anslått negativ vekst på 3,2 prosent. Til tross for dette endte skatteinngangen 158 mill. over budsjett. Dette skyldes i hovedsak forhold fra ligningsoppgjøret i 2017. Både restskatteinntektene, fordelingsoppgjør og marginoppgjør ble høyere enn forutsatt.

Figur 1 viser årsavvik frie inntekter

Figur 2 viser skattevekst for Bærum

Integreringstilskudd

Det er en mindreinntekt på om lag 18 millioner kroner på integreringstilskuddet for flyktninger. Dette skyldes hovedsakelig lavere bosetting av familiegjennforente og en større andel bosatte familier enn det som lå til grunn i prognosene. Flere deler av tjenesten er nå i prosess på å nedskalere virksomheten til nytt aktivitetsnivå. Blant annet har flyktningekontoret et mindreforbruk på 6,2 mill. som skyldes lavere etableringsstilskudd og utbetaling av introduksjonsstønad.

Lønn

Utgiftene til lønn, eksklusive sosiale utgifter, økte med 142 mill. fra 2017 til 2018 (3,2 prosent). Av dette utgjorde effekten av lønnsoppgjøret i 2018 cirka 2,6 prosent og volumveksten cirka 0,6 prosent.

Sosiale utgifter økte med 159 mill. fra 2017 (12,8 prosent) herav 120 mill. i pensjonspremie (20,5 prosent).

Lønnsreserven viser et mindreforbruk på 69 mill., hovedsakelig som følge av at lønnsoppgjøret og pensjonspremien ble lavere enn budsjettet. Beløpet er avsatt til lønnsreserven.

Pensjon

Pensjonskostnaden i regnskapet for 2018 utgjorde 682 mill., som er 22 mill. (3,5 prosent) høyere enn i 2017 og på nivå med budsjett.

Det er innbetalt 783 mill. i pensjonspremie (inklusive arbeidstakers andel). Dette er en økning på 122 mill. (17,1 prosent) fra 2017, men 42 mill. lavere enn budsjettet. Økningen fra 2017 skyldes for det meste reguleringskostnadene som følge av trygde- og lønnsoppgjør. Avviket i forhold til budsjett skyldes i hovedsak lavere engangspremie for bruttogaranti (uføre) enn forutsatt.

I alt er det i 2018 inntektsført 285 mill. i premieavvik (differansen mellom innbetalt premie og beregnet netto pensjonskostnader). Dette er 118 mill. høyere enn i 2017 og 42 mill. lavere enn budsjettet. Samtidig er 184 mill. av tidligere års premieavvik amortisert/nedskrevet. Akkumulert gjenstående premieavvik utgjør etter dette 1 081 mill. Effekten av ordningen med premieavvik har gitt en positiv effekt på 102 mill. i regnskapet for 2018. Dette er 100 mill. høyere enn i 2017. Det forventes at premieavviket vil gi en negativ effekt fra 2020/2021.

Bærum kommunale pensjonskasse (BKP)

Bærum kommunale pensjonskasse (BKP) har nå hatt sitt fjerde driftsår. BKP hadde en samlet verdijustert avkastning på 0,0 prosent for 2018. Forvaltningskapitalen utgjorde 8,4 mrd. per 31.12.2018, mot 8,1 mrd. per 31.12.2017. For ytterligere resultat vises det til egen årsrapport for pensjonskassen.

Finansutgifter/-inntekter

De samlede finansutgiftene ble 118 mill. høyere enn budsjettet, og merforbruket skyldtes negativ avkastning i forvaltningsfondet (se neste avsnitt). Samtidig bidro lavere renter med mindreforbruk på 32 mill., og avdrag med 2 mill. I tillegg ble det inntektsført et ikke-budsjettet eierutbytte fra Bærum kommunale eiendomsselskap (BKE) på 10 mill.

Forvaltningsfondet (BKFF)

Forvaltningsfondet utgjorde 2 433 mill., herav en bufferkapital på 904 mill., ved utgangen av 2018. Det er 114 mill. lavere enn ved inngangen av året. Nedgangen skyldes betydelige fall i aksjemarkedet på slutten av året, slik at fondet endte med et negativt resultat på 74 mill. Uttaket til finansiering av investeringer på 40 mill. ble gjennomført som budsjettet, og har også medvirket til nedgangen i fondsbeholdning.

Netto avkastning (-74 mill.) var 162 mill. lavere enn budsjettet. Samlet avkastning var -2,9 prosent, hvorav aksjer -8,8 prosent og obligasjoner 1,3 prosent. Målt mot referanseindeksene hadde forvaltningsfondet en mindreamkastning på 0,2 prosentpoeng. Fondet bestod av 40 prosent globale aksjer og 60 prosent norske obligasjoner i 2018.

Realverdien av fondet var 52 mill. under målet i 2018. I gjennomsnitt har forvaltningsfondet gitt en årlig avkastning på 4,9 prosent siden oppstart i år 2000.

02

Investeringer

Tabell 4 viser hovedoversikt investeringer 2018

INVESTERINGSBUDSJETT Løpende mill. kr	Budsjett 2018	Regnskap 2018	Avvik 2018
Brutto investeringsutgifter	2 054,2	1 751,0	303,2
Salgsinntekter	35,0	48,7	13,7
Tilskudd/refusjoner	191,4	242,7	51,3
Netto investeringsutgifter	1 827,8	1 459,7	368,2
Renteutgifter	0,0	0,1	-0,1
Kjøp av aksjer og andeler	4,0	25,1	-21,1
Avdragsutgifter	70,0	165,1	-95,1
Utlån	200,0	199,5	0,5
Finansieringsbehov	2 101,8	1 849,3	252,4
Bruk av lån eksklusive formidlingslån	1 090,7	927,2	-163,6
Bruk av lån, formidlingslån	155,2	151,5	-3,7
Mottatte avdrag på utlån	70,0	112,4	42,4
Salg av aksjer og andeler	0,0	0,0	0,0
Renteinntekter	0,0	0,1	0,1
Avsetning til bundne investeringsfond	0,0	-49,2	-49,2
Avsetning til ubundne investeringsfond	-90,0	-103,9	-13,9
Bruk av ubundne investeringsfond	0,0	0,0	0,0
Bruk av disponible investeringsfond	21,0	25,7	4,7
Bruk av disponible investeringsfond - Forvaltningsfondet	40,0	40,0	0,0
Bruk av bundne investeringsfond	45,1	79,6	34,5
Mva-kompensasjon investeringer	328,7	273,2	-55,4
Fra driftsbudsjettet	441,0	392,8	-48,2
Sum finansiering	2 101,8	1 849,3	-252,4

- Av den samlede disponible rammen på 2 054 millioner kroner til investeringer i 2018 er 1 751 mill. brukt. Dette tilsvarer 85 prosent av budsjettet som er godt over målsettingen på 70 prosent. En gjennomføringsgrad langt bedre enn tidligere år. Tilsvarende gjennomføringsgrad for 2016 og 2017 var henholdsvis 68 prosent (uten OPS Rykkinn skole) og 64 prosent.
- Ved årsslutt var ingen av de store formålsbygg-prosjektene vesentlig forsinket i forhold til planlagt sluttdato selv om det er enkelte avvik i forhold til periodisert budsjett.
- Hovedårsaken til avvikene mellom disponibelt og realisert budsjett for 2018 er knyttet til mindre periodiseringseffekter.
- Formannskapet vedtok i sak 048/19, behandlet i møte 5.3.2019, å overføre 226 mill. fra 2018 til 2019.

De største investeringsprosjektene i 2018

Fase 0 (F0) – foranalyse – frem til beslutningspunkt 1 (BP1)

Fase 1 (F1) – konseptfase – frem til beslutningspunkt 2 (BP2)

Fase 2 (F2) – planleggingsfase – frem til beslutningspunkt 3 (BP3)

Fase 3 (F3) – gjennomføringsfase – frem til beslutningspunkt 4 (BP4)

Fase 4 (F4) – avslutningsfase

S - samlebevilgning

Bekkestua barneskole (F3) 4-parallell barneskole

Økonomi: Prosjektet holder seg innenfor vedtatt totalramme.

Fremdrift: Prosjektet følger plan med ferdigstillelse til skolestart 2019.

Kvalitet: Prosjektet sertifiseres etter BREEAM Very Good, som det første av kommunens prosjekter. Byggeplassen er fossilfri.

Levre barneskole (F3)

Ny 4-parallell barneskole med flerbrukshall.

Økonomi: Prosjektet holder seg innenfor vedtatt totalramme. Se sak 010/18, som ble behandlet i formannskapet 23.1.2018.

Fremdrift: Prosjektet følger plan med ferdigstillelse til skolestart 2020.

Kvalitet: Prosjektet bygges med miljøkrav tilsvarende BREEAM Very Good, passivhusstandard, med krav til redusert klimagassutslipp, og solcellepaneler på vegg.

Pasientvarslings (S)

Prosjektet har som oppdrag å installere nytt pasientvarslingsystem i eksisterende bo- og behandlingssentre og omsorgsboliger for eldre.

Økonomi: Samtlige prosjekter som er ferdigstilt har holdt seg innenfor rammen på 6,1 mill. per lokasjon.

Fremdrift: Installasjon av nytt pasientvarslingsanlegg ved Stabæktunet bo- og behandlingssenter, Lønnås bo- og behandlingssenter, Valler bo- og behandlingssenter og Capralhaugen omsorgsbolig for eldre er ferdigstilt. Kontraksarbeidene på Mariehaven bo- og behandlingssenter er utført. Arbeidene på

Nordraaksvei bo- og behandlingssenter, Gamle Drammensvei omsorgsbolig for eldre og Gullhaug bo- og behandlingssenter er påbegynt og planlagt ferdigstilt i løpet av 2019. Solbakken bo- og behandlingssenter har planlagt oppstart og ferdigstillelse i 2020.

Lindelia bo- og behandlingssenter (F3)

132 institusjonsplasser med tilhørende personalfasiliteter, dagaktivitetssenter og kafé i bygget. Se sak 156/17, som ble behandlet i formannskapet 21.6.2017.

Økonomi: Prosjektets økonomi er presset, hovedsakelig grunnet utfordringer med forurensete masser. Prosjektets usikkerhetsavsetning er blitt brukt i sin helhet.

Fremdrift: Innflytting planlegges sommeren 2020. Se sak 82/18, som ble behandlet i kommunestyret 20.6.2018.

Kvalitet: Bo- og behandlingssenteret bygges etter passivhusstandard og tilknyttes fjernvarme.

Carpe Diem, Dønskiveien 37-47 (F3)

Bofellesskap for mennesker med demens i landsbykonsept med 158 institusjonsplasser, hvorav 136 plasser i 17 bofellesskap á 8 boenheter og en avdeling med 22 ordinære plasser og dagaktivitetssenter med 14-16 plasser.

Økonomi: Prosjektet holder seg innenfor vedtatt kostnadsramme. Se sak 80/18, som ble behandlet i formannskapet 24.4.2018.

Fremdrift: Gjennomføring av prosjektet ble besluttet i april (vedtak BP3) og byggestart var sommeren 2018. Prosjektet holder plan om ferdigstillelse sommeren 2020.

Kvalitet: Prosjektet bygges med passivhusstandard og fjernvarme, med mål om 35 prosent reduksjon i klimagassutslipp i forhold til normalbygg. I tillegg skal prosjektet gjennomføres med en fossilfri byggeplass.

Lindelia omsorgsboliger (F3)

Økonomi: Prosjektets økonomi er presset, hovedsakelig grunnet utfordringer med forurensede masser. Se sak 155/17, som ble behandlet i formannskapet 21.6.2017.

Fremdrift: Det er forventet at bygget er klart til innflytting sommeren 2020.

Kvalitet: Omsorgsboligene skal tilknyttes fjernvarme.

Anskaffelse av velferdsboliger (S)

I 2018 er det blitt kjøpt og solgt velferdsboliger i henhold til kommunens strategi. Det er solgt ti boliger til kommunale leietagere og kjøpt ni erstatningsboliger. I tillegg er det anskaffet ytterligere syv velferdsboliger.

Svømmeanlegg Rud (F2)

Prosjektet omfatter et 50 x 25 m treningsbasseng med hev-/senk muligheter, 12,5 x 9,5 m opplæringsbasseng med justerbar dybde, garderober og fellesarealer. Se sak 123/18, som ble behandlet i kommunestyret 5.12.2018.

Økonomi: I 2018 har entreprenør blitt kontrahert og gjennomføringsfasen er påbegynt.

Fremdrift: Prosjektet følger plan og åpnes for publikum tredje kvartal 2021.

Kvalitet: Svømmehallen skal bygges med passivhusstandard og sertifiseres til BREEAM Very Good.

Elvepromenaden, Sandvika (F3)

Elvepromenaden langs Sandvikselven er et av de viktigste utviklingsområdene i nye Sandvika, som strekker seg fra Kadettangen til Løkketangen bro. Elvepromenaden skal oppgraderes og utvikles med flere møteplasser, båtplasser og tilrettelegging for restauranter med mer. Målet er at det skal være attraktivt å bevege seg langs elven for alle brukergrupper hele året, men også knytte dagens Kadettangen og Kalvøya sammen med resterende av Sandvika sentrum.

Økonomi: Prosjektet holder seg innenfor vedtatt totalramme, men ser at forventet utført arbeid i 2018 ikke ble realisert. Dette knytter seg til restriksjoner for arbeider i elv og faseforskyvninger i prosjektet.

Fremdrift: Prosjektets fremdriftsplan har vært gjennom flere revisjoner og med dagens gjeldende fremdriftsplan vil promenaden ferdigstilles i løpet av 2019.

Kvalitet: I henhold til konsept. Se sak 099/17 behandlet i Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur 16.11.2017.

Kadettangen/Sandvika fjordpark (F3)

Utvidelsen av Kadettangen med Sandvika fjordpark ble tatt i bruk sommeren 2018. Bærums befolkning har fått et større parkområde langs fjorden for bading og andre aktiviteter.

Økonomi: Prosjektet holder seg ikke innenfor vedtatt totalramme, og fikk et merforbruk i 2018. I kalkylen lå midler for bruk av masser fra Fornebu som ikke ble godkjent av Miljødirektoratet. Opprinnelig plan tok utgangspunkt i en minimumsløsning, men etter politiske ønsker ble programmet for parken betydelig utvidet. Dette har ført til at prosjektering og bygging har pågått parallelt. Det utarbeides sluttrapport med kostnadsoverslag for å ferdigstille prosjektene. Saken fremmes politisk med forslag til dekning av merforbruk som innarbeides i økonomimelding I 2019.

Fremdrift: Det gjenstår fortsatt enkelte arbeider som treplanting, slutføring av hc-baderampe/-binge og lysmontering i byakse og stupetårn. Prosjektet inkluderer ny kai i Sandvika, da den tidligere lastekaia måtte saneres.

Kvalitet: I henhold til konsept. Se sak 020/17, som ble behandlet i formannskapet 31.1.2017.

Tennskap og nye målere til veilysanlegg (F3)

Veibelysningen skal energieffektiviseres ved å oppgradere tennpunkter og styringssystemer. I tillegg skal det gjennomføres oppgraderingsarbeider for å skifte ut tradisjonelle veibelysninger med LED-belysning. Det er reservert egen ramme til dette arbeidet.

Økonomi: Prosjektet har et mindreforbruk i 2018 på 4,7 mill. som overføres 2019.

Fremdrift: Arbeidene med oppgraderinger av tennpunkt og styringssystemer har de siste årene gått saktere enn først antatt. Det ble i 2018 laget en revidert fremdriftsplan for arbeidet. Nytt styringssystem er anskaffet og alle kvikksølvlampene (cirka 4 000) er skiftet ut i 2018. Det er også skiftet ut 1 300 andre lamper som hadde en annen design.

Kvalitet: For å ferdigstille utskiftning til LED og måle forbruket i kWh, må prosjektet videreføres.

Handlingsplan sykkel (S)

Handlingsplan sykkel skal legge til rette for økt sykkelbruk i kommunen. Tiltakene har som mål å gjøre det mere attraktivt å sykle for alle i Bærum.

Økonomi: Vedtatt ramme for 2018 var på 5,3 mill. Prosjektet har et mindreforbruk i 2018 på 0,6 mill. som overføres 2019.

Fremdrift: Løpende bevilgning med en årlig ramme i perioden 2019-2022 på 13,5 mill.

Kvalitet: Handlingsplan sykkel 2018-2019 – status og prioriteringer ble behandlet i sak 106/18 i Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur, møte 13.12.2018.

Fornyning og forsterking av vannledning (S) og Fornyning og forsterking av avløpsnett (S)

Løpende bevilgning til fornyning og forsterkning av henholdsvis vannledning og avløpsnett.

Økonomi: Flere prosjekter knyttet til vannledning og avløpsnett er forsinket, dette gir et mindreforbruk på 22 mill. i 2018. Midlene fristilles.

Fremdrift: Det er utfordringer knyttet til tilstrekkelig gjennomføringskapasitet som blant annet skyldes et presset marked for konsulenter og entreprenører.

Kvalitet: Kommunens arbeid med fornyning og forsterkning gjennomføres i henhold vedtatt hovedplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø.

Utskifting av biler og maskinpark (S)

Disponible midler knyttet til utskifting av bil- og maskinparken er, i tillegg til kjøp av nytt utstyr og forsering/utskifting til nullutslippsteknologi, også benyttet til etablering av en bilpool for kjøring i tjenesten. Det er i tillegg kjøpt seks el-biler til DigIT.

Økonomi: Løpende bevilgning. Prosjektene samlet hadde i 2018 et merforbruk på 0,2 mill., som dekkes av bevilgningen for 2019.

Fremdrift: Det kjøpes biler og maskiner i henhold til vedtatt plan.

Kvalitet: Ved utgangen av 2018 er 50 prosent av personbilparkene fossilfrie eller klimanøytrale (123 personbiler) og 19 små varebiler er fossilfrie eller klimanøytrale. Elbil-pool i Sandvika er etablert i 2018 og driftes i samarbeid med Veiledningstorget.

Sosial boligprofil (S)

I henhold til utbyggeravtalen med utbyggerne på Fornebu, ble det i løpet av 2018 avregnet og innbetalt i overkant av 103 mill. for sosial boligprofil (rimelige boliger) på Fornebu. I tillegg ble det gjennomført en ekstern revisjon av mottatte tilskudd til rimelige boliger på Fornebu.

Oksenøya senter (F2)

Oksenøya senter omfatter en 5-parallell barneskole, barnehage til 300 barn, bo- og behandlingssenter med 150 plasser, flerbrukshall med turn, liten 9'er kunstgressbane, parkeringskjeller og nærmiljøanlegg. Se sak 065/17, som ble behandlet i formannskapet 18.4.2017 og tilleggsinnstilling til Handlingsprogram 2018–2021, (sak 113/17, behandlet i kommunestyret 6.12.2017).

Økonomi: I 2018 har totalentreprisekonkurranse med utforming og forhandlinger med entreprenør pågått.

Fremdrift: Skole og barnehage ferdigstilles til skolestart høsten 2022 og bo- og behandlingssenteret 2023. Kontraktsignering og beslutning om gjennomføring er planlagt første kvartal 2019.

Kvalitet: Prosjektet skal være et FutureBuilt for-bildeprosjekt og sertifiseres i henhold til BREEAM Excellent med opsjon på BREEAM outstanding. Se sak 231/17, som ble behandlet i formannskapet 12.12.2017.

Lilleøya gravlund Fornebu (F2)

Lilleøya gravlund er planlagt som navnet og unavnet minnelund med både urne- og kistegraver. Ved utforming av gravlunden vil det bli tatt hensyn til natur- og kulturlandskap.

Økonomi: Prosjektet hadde i 2018 et mindreforbruk på 19,2 mill., som overføres 2019.

Fremdrift: Prosjektet holder overordnet fremdrift med ferdigstilling 2020.

Kvalitet: Beslutning om gjennomføring og fastsetting av ramme ble behandlet i sak 072/18 i Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur, møte 13.9.2018.

Formuesbevaring (S)

Samlebevilgningen formuesbevaring finansierer et stort antall prosjekter som befinner seg i ulike faser. Prosjektene gjennomføres innen skole, barnehage, omsorg, idrett, kirke og kultur.

Økonomi: Prosjektene holdt seg innenfor vedtatt totalramme på 111 mill. Gjennomføringstakten økte med hele 67 prosent i 2018 i forhold til 2017.

Fremdrift: I 2018 pågikk 65 prosjekter, av disse er 31 prosjekter ferdigstilt.

Kvalitet: Hensikten med formuesbevaring er å øke kvaliteten på eksisterende bygningsmasse i tråd med eiendomsstrategien.

DigIT – investeringsprosjekter for hele kommunen (S)

Økonomi: Det ble i 2018 gjennomført investeringer knyttet til digitalisering og infrastruktur for totalt 170 mill. Store deler av dette relaterer seg til fellesinvesteringer for hele kommunen (93 mill.) blant annet som følge av etablering av nytt datasenter (25 mill.) med tilhørende kommunikasjonsknutepunkt (13 mill.), forvaltning infrastruktur (23 mill.) samt systemer som sikrer at kommunen overholder den nye personopplysningsloven - GDPR-forskriftene (9 mill.) som har trådt i kraft. Av større prosjekter som ble avsluttet kan nevnes; skole IT infrastruktur, Identitetsstyring og tilgangsadministrasjon, EPOS LIP (systemstøtte til langsiktig investeringsplan), WiFi Sandvika og Fagsystemene KGV og KAV.

Fremdrift: Leveranse i henhold til plan, noen mindre forsinkelser på enkelte prosjekter.

Kvalitet: I hovedsak levert i henhold til kravspesifikasjon.

Ferdigstilte investeringsprosjekter

Tabell 5 viser ferdigstilte prosjekter i 2018

Ferdigstilte prosjekter		Samlet kostnadsramme	Samlet forbruk ¹⁾
Mill.kr	Område		
Fornebu/Nansenparken barnehage	Barnehage	145,6	137,9
Rudsdalen 3 - KAD-plasser	Pleie og omsorg	30,0	29,9
Rudsdalen 3, 3. etg. - verdibevarende	Pleie og omsorg	9,5	7,5
Saubakken 19 - omsorgsboliger utviklingshemmede	Boliger	30,6	30,9
Skjolden 11	Boliger	9,8	9,4
Gamle Ringeriksvei 283 - boligmoduler	Boliger	6,0	5,8
Sandvika bibliotek (Malmskriverveien 18)	Kultur og fritid	24,0	22,6
Sandvika bibliotek, flytte til Malmskriverveien 18	Kultur og fritid	7,1	6,3
Bibliotek Rykkinn, oppgradering	Kultur og fritid	3,2	3,0
Høvik kirke	Kirke	3,5	4,8
Lommedalen kirke, oppgradering	Kirke	18,5	14,8
Fransekleiv utfartsparkering	Kultur og fritid	5,6	5,7
Rådhuset, ombygging – kontortilpasninger	Eiendom	36,0	32,9
Sjøholmen inkludert uteområdet	Bolig og næringseiendom	60,0	57,8

1) Prosjektene er ferdigstilt, men for enkelte prosjekt kommer sluttoppgjør først i 2019

Fornebu/Nansenparken barnehage (F4)

Barnehagen er etablert med 12 baser fordelt på to etasjer. Bygget har passivhusstandard med solceller på tak og er tilknyttet miljøvennlig fjernvarme for både varme og kjøling.

Økonomi: Prosjektet holder seg innenfor kostnadsrammen. Se sak 155/16, som ble behandlet i formannskapet 20.9.2016.

Fremdrift: Barnehagen ble ferdigstilt til barneha-gestart 2018. Prøvedrift av tekniske anlegg vil pågå til sommeren 2019.

Rudsdalen 3 – Omsorgs-, mottaks-, KAD-plasser og Verdibevarende oppussing 3 etasje (F4)

I første og andre etasje i Rudsdalen 3 ble det bygget institusjonsplasser for brukere med behov for medisinsk oppfølging innen psykisk helse, samt mottaksplasser og kommunalt akutt døgn tilbud for brukergruppen. I tillegg ble øverste etasje oppgradert.

Økonomi: Prosjektet holdt seg innenfor vedtatt kostnadsramme.

Fremdrift: Prosjektet ble ferdigstilt i henhold til plan i september 2018.

Saubakken 19 (F4)

Prosjektet omfattet ombygging av tidligere Løkka bo- og behandlingssenter på Rykkinn til 10 omsorgsboliger med fellesareal og personalfasiliteter.

Økonomi: Det er knyttet noe usikkerhet til slutt-oppgjøret.

Fremdrift: Prosjektet ble ferdigstilt i desember 2018.

Skjolden 11, velferdsboliger (F4)

Skjolden 11 er en vertikaldelt tomannsbolig på ett plan.

Økonomi: Prosjektet holdt seg innenfor vedtatt kostnadsramme.

Fremdrift: Prosjektet ble ferdigstilt i juni 2018.

Kvalitet: Prosjektet er levert i henhold til konsept med passivhusstandard.

Gamle Ringeriksvei 283, velferdsboliger (F4)

Det er bygd fire robuste boligmoduler i Ringeriksveien 283.

Økonomi: Prosjektet har holdt seg innenfor vedtatt kostnadsramme.

Fremdrift: Prosjektet ble ferdigstilt i juni 2018.

Sandvika bibliotek (F4)

Formannskapet vedtok i 2017 at Bærum bibliotek i Sandvika skulle flyttes fra Kommunegården til Malmskriverveien 18. Se sak 024/17, som ble behandlet i formannskapet 31.1.2017. Prosjektet har i samarbeid med utleier Entra tilpasset lokalene i Malmskriverveien 18 til midlertidig lokasjon for Sandvika bibliotek. Det har vært behov for investeringer knyttet til flytting, interiørarkitekt, innredning/reoler og inventar.

Økonomi: Prosjektet holdt seg innenfor vedtatt kostnadsramme.

Fremdrift: Sandvika bibliotek åpnet i mai.

Rykkinn bibliotek (F4)

Ombygging av Rykkinn bibliotek ble vedtatt i Handlingsprogram 2017–2020, (sak 119/16, behandlet i kommunestyret 7.12.2016). Det har vært behov for investeringer knyttet til interiørarkitekt, innredning/reoler og inventar.

Økonomi: Prosjektet holdt seg innenfor vedtatt kostnadsramme

Fremdrift: Rykkinn bibliotek åpnet i større moderne lokaler i august.

Oppgradering av Høvik kirke (F4)

Fasadeskader og oppgradering av Høvik kirke ble vedtatt prioritert i sak 091/17, behandlet i formannskapet 2.5.2017.

Økonomi: Opprinnelig vedtatt ramme på Høvik kirke var 3,5 mill. Grunnet høyere mengde-reguleringer og endringer i murarbeider ble kostnadene høyere enn først estimert. Total sluttkostnad 4,8 mill.

Fremdrift: Høvik kirke ble ferdigstilt i oktober 2018.

Kvalitet: Utbedring av teglsteinsvegger, blyglass vinduer, dører og trevinduer i Høvik kirke.

Oppgradering av Lommedalen kirke (F4)

Fasadeskader og oppgradering av Lommedalen kirke ble vedtatt prioritert i sak 091/17, behandlet i formannskapet 2.5.2017.

Økonomi: Prosjektet forventer å holde seg innenfor vedtatt kostnadsramme.

Fremdrift: Lommedalen kirke ble tatt i bruk fjerde kvartal 2018.

Fransekleiv utfartsparkering (F4)

Vedtatt reguleringsplan åpnet for utvidelse av den eksisterende utfartsparkeringen ved Franskeleiv.

Økonomi: Estimert ramme for prosjektet i konseptfasen (F1) var på 4 mill. Det ble i 2018 gjennomført

et anbud, og ut fra anbudet ble de totale utgiftene til prosjektet på 5,6 mill. Økt bevilgning ble dekket inn i forbindelse med Økonomimelding II for 2018. Prosjektet er avsluttet med et lite merforbruk på 0,1 mill. som dekkes av prosjekt Alternative energikilder.

Fremdrift: Arbeidene startet opp høsten 2018 og prosjektet er avsluttet.

Rådhuset, ombygging – kontortilpasninger (F4)

Økonomi: Prosjektet ble gjennomført innenfor vedtatt totalramme.

Fremdrift: Arbeidene ble ferdigstilt i 2018 i henhold til planlagt fremdrift

Kvalitet: Arealeffektivisering av Rådhuset.

Sjøholmen inkludert uteområdet (F4)

Det er utført omfattende oppgradering av Sjøholmen med hovedmålsetting å oppgradere hovedhuset på Sjøholmen og tilrettelegge slik at leietaker kan drive sin virksomhet og tilby opplevelser til innbyggere og besøkende.

Økonomi: Prosjektet har holdt seg innen kostnadsrammen som ble oppjustert i referatsaker 183/17, behandlet i formannskapet 19.9.2017.

Fremdrift: Sjøholmen åpnet i september 2018.

Balansen

Etter avsetninger fra drifts- og investeringsregnskapet utgjør kommunens samlede fondsmidler 5 391 mill., som er 173 mill. høyere enn i 2017.

Likviditetsreserven økte med 228 mill. til 1 893 mill. i 2018.

Lånegjelden økte 644 mill. fra 2017, til 8 037 mill. I tillegg kommer en finansiell leasingavtale på 178 mill. som er holdt utenom i den videre omtalen av gjelden. I lån til ikke-rentable investeringer er det en økning på 485 mill., til 4 481 mill. Rentable lån omfatter vann, avløp og renovasjon (VAR), boliger samt lån til videreformidling som samlet økte med 159 mill. til 3 556 mill. Formidlingslånene utgjorde 29 prosent av de rentable lånene.

Lånegjelden til ikke-rentable investeringer utgjorde 42 prosent av driftsinntektene i 2018.

Av de samlede lånene er 44 prosent bundet til fast rente. Ved utgangen av 2018 var gjennomsnittrenten for låneporteføljen 2,1 prosent.

Ubenyttede lånemidler til investeringsprosjekter utgjør 130 mill. i 2018, som er en økning på 89 mill. fra 2017. Ubenyttede utlånsmidler i balansen utgjør 4 mill., en reduksjon på 41 mill. fra 2017.

Tabell 6 viser hovedtall fra balansen

Mill. kr	2017	2018	Endring
Likviditetsreserve	1 665,3	1 892,9	227,6
Disposisjonsfond, drift og investering	2 374,4	2 585,7	211,3
Herav: fritt disponible	457,1	452,0	-5,2
Bundne driftsfond	120,9	123,5	2,6
Ubundne investeringsfond	73,7	177,7	103,9
Bundne investeringsfond	101,2	70,8	-30,5
Forvaltningsfondet	2 547,3	2 432,9	-114,4
Fondsmidler totalt	5 217,5	5 390,6	173,0
Langsiktig gjeld	-7 393,2	-8 037,3	-644,1
Herav til refinansiering innen 12 måneder	-130,0	-623,0	-493,0

Økonomiske perspektiver

Det nasjonaløkonomiske utfordringsbildet er lite endret fra foregående år. Velferdsnivået i Norge er i stor grad basert på oljeinntektene. Oljeprisene og investeringer i oljesektoren vil være av stor betydning for landets økonomi. Mulig lav oljepris og i hvilken grad Norge klarer omstillingen fra en råvarebasert økonomi til andre sektorer vil påvirke statens muligheter til å opprettholde velferdsnivået på lang sikt.

Det økonomiske utfordringsbildet for Bærum er også lite endret de siste årene. Høye investeringsbehov på bakgrunn av fremtidig forventet befolkningsvekst, endring i befolkningssammensetningen og vedlikeholdsetterslep vil prege kommuneøkonomien i årene som kommer. Økningen i skatteinntektene har vært høy de siste årene, sannsynligvis som følge av skattereformen. Det er derfor rimelig å anta at skatteveksten ikke vil bli like høy på lengre sikt. Samtidig er det grunn til å forvente at veksten i de statlige overføringene til kommunene vil avta i årene som kommer. Dette som følge av mulig lave oljeinntekter og forberedelser til en situasjon med færre yrkesaktive per pensjonist. Det er heller ikke usannsynlig at rentenivået vil øke til «normalt nivå» på lengre sikt.

De fritt disponible inntektene skal dekke de løpende drifts- og finansutgiftene, samt nødvendig egenfinansiering av planlagte investeringer. Som beskrevet i LDIP er kommunens langsiktige investeringsbehov høyt. Hovedtyngden av investeringer gjelder skole, barnehage og innen pleie og omsorg. Samlet sett vil investeringskostnader, både i form av egenkapital og årlige rente- og avdragskostnader, båndlegge en større del av kommunens årlige inntekter enn tidligere år. I tillegg vil eldre bygningsmasse kreve økt innsats til vedlikehold.

Stort investeringsbehov betyr at også behovet for omstilling øker, og det er gjennomført flere innstramninger i budsjettene for å gi bedre budsjettbalanse.

Samtidig vil styrkede brukerrettigheter og innføring av nasjonale bemanningsnormer på store velferdsområder begrense mulighetene for omstilling. Det økte omstillingsbehovet som er lagt til grunn i Handlingsprogram 2019–2022 forventes å være tilstrekkelig til å finansiere det økende investeringsbehovet i denne perioden. Sektorenes resultater ble negativt i 2018 blant annet som en konsekvens av at det ikke lyktes å gjennomføre enkelte planlagte omstillingstiltak. Det vil derfor være viktig å ha fokus på gjennomføringen av de vedtatte omstillingstiltakene og kostnadsreducerende aktivitetene i tjenestene. Rådmannen vil de neste årene fortsette arbeidet med omstilling for at Bærum kommune skal være forberedt på å møte fremtidens utfordringer. Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP) vil rulleres i 2020, og være et viktig verktøy i den økonomiske planleggingen.

Sammenlignet med de fleste andre kommuner har Bærum en god økonomi. Over tid har Bærum hatt gode inntekter samtidig som det har lyktes å holde driftsutgiftene på et moderat nivå. Dette har gjort det mulig å finansiere investeringene med 50 prosent egenkapital samtidig som reservene har økt. Gjelden er moderat, men forventes å stige i årene fremover. Reservene er planlagt brukt til finansiering av de høye investeringene de neste årene og for, på lengre sikt, gjøre overgangen til en forventet svakere kommuneøkonomi lettere.

Pågående rettstvister

Bærum kommune var ved årsskiftet 2018/2019 involvert i følgende rettstvister vedrørende økonomiske verdier:

1. Sak hvor entreprenør krevde 5,3 millioner kroner i tingretten, men fikk tilkjent kun 230 000 kroner. I ankesaken for lagmannsretten ble kravet redusert til 1,2 mill. Entreprenøren krever også å slippe å betale kommunens sakskostnader for tingretten (cirka

270 000 kroner), og krever sine sakskostnader for lagmannsretten (cirka 110 000 kroner) dekket. (Samme sak som nummer 1 i fjorårets oversikt.)

2. Sak hvor grunneier krever at kommunen skal innløse en byggetomt. Kommunen tapte i tingretten og ble dømt til å innløse tomten for 275 mill. Dommen er anket. Kommunen vil så langt det er rettslig adgang til det kreve beløpet dekket av staten eventuelt også fylkeskommunen. (Samme sak som nummer 2 i fjorårets oversikt.)
3. Skjønssak som omhandler fastsettelse av erstatning for rådighetsbegrensning på en eiendom. Kommunen mener grunneier skal ha 0 kroner, og grunneier mener å ha krav på 400 000 kroner. Kommunen skal i tillegg dekke sakskostnadene til grunneier.
4. Sak om krav om erstatning som følge av heving av kontrakt. Kommunen ble frifunnet i tingretten, men motparten anket. Motpartens krav er cirka 10 mill.
5. Sak om avskjed i arbeidsforhold. Kommunen vant i tingretten, men arbeidstaker har anket. Kravet fra arbeidstaker er ikke helt klarlagt, men vil trolig være 600-800 000 kroner.

Styring og kontroll

Virksomhetsstyring i Bærum kommune omfatter den helhetlige styringen av kommunen, fra vedtatte politiske planer, strategier og saker, til iverksettning av disse gjennom rådmannens interne styring av virksomheten. I Bærum kommune skal risikostyring og internkontroll være en integrert del av virksomhetsstyringen. Bærumssamfunnets visjon – *Sammen skaper vi fremtiden* – og verdiene «åpenhet, respekt og mot» skal ligge til grunn for virksomhetsstyringen.

Rådmannens årsbrev til virksomheten med tilhørende lederavtale og resultatkrav, gir overordnede føringer for virksomhetsstyringen. Rådmannen videre delegerer sin myndighet i linjen gjennom delegasjon som signeres. Lederplakat er grunnlaget for utøvelse av lederrollen i kommunen.

Kommunens styringssystem omfatter vedtatte styringsdokumenter, kommunens kvalitetssystemer og håndbøker og skal sikre oppnåelse av fastsatte målsetninger, effektiv og hensiktsmessig drift, etterlevelse av gjeldende lover og regler, og pålitelig intern og ekstern rapportering. I 2018 har implementering av ny personvernforordning vært organisert som et totalprosjekt som har tatt for seg både kartlegging av systemer, tekniske løsninger, oppdatering av interne regler, personvernerklæring og maler for databehandleravtaler, og utarbeidelse av kompetanseprogram for alle ansatte.

Virksomheten rapporterer til politisk ledelse gjennom årsrapport, økonomimeldinger og månedlig

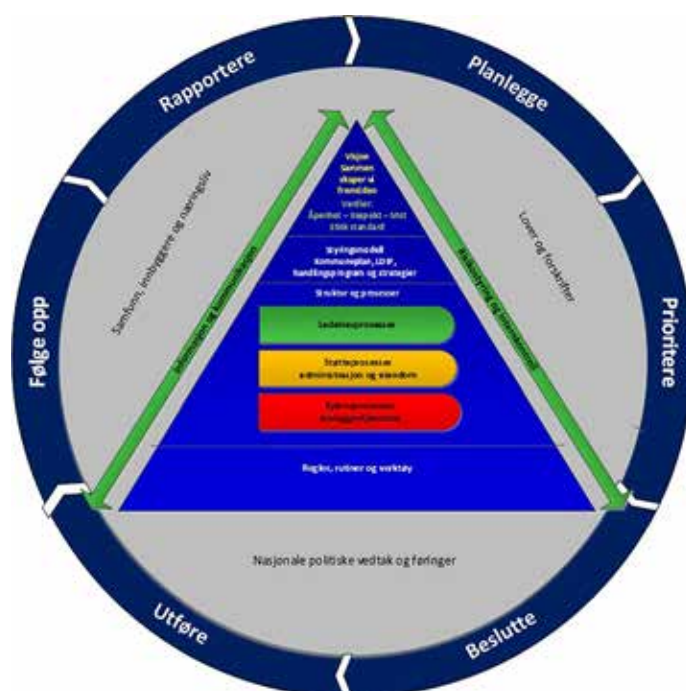
rapportering til formannskapet på økonomisk utvikling og sentrale nøkkeltall. I tillegg fremlegges det politiske saker som oppfølging av politiske vedtak, ved behov for politiske vedtak, eller for å orientere om viktige saker. Nytt system for administrasjonens oppfølging av politiske saker og vedtak er anskaffet.

Risikostyring og god intern kontroll er viktig for oppnåelse av vedtatte målsetninger. Ansvar for internkontroll og risikostyring ligger i linjen. Risikovurderinger er verktøy for god risikostyring og risiko skal rapporteres i linjen i tråd med regel for risikostyring og mal for rapportering av risiko. I tillegg til løpende rapportering inngår dette i ledelsens tertialvise gjennomgang.

Et viktig fundament for god internkontroll, og for å forebygge korrupsjon og misligheter, er den etiske standarden hos alle medarbeidere. Opplæring i *Etisk standard* legges nå inn i kompetanseplaner for alle ansatte. For å stimulere til systematisk etisk refleksjon i tjenestene inviteres det til åpne kurs og nettverkssamlinger for etikkveiledere, ledere og andre interesserte.

Etisk refleksjon brukes for å fremme gode beslutninger i vanskelige dilemmaer.

Rådmannen ønsker en åpen ytringskultur hvor det meldes avvik og det varsles om kritikkverdige forhold. Ytringsfrihet har i 2018 vært tema i mange ledergrupper og det er laget korte filmer med rådmannen som redegjør for de ansattes ytringsfrihet, og med kommuneadvokaten om praktisering av ytringsfrihet.

Kommunens varslingsordning er revidert, det er opprettet et nytt varslingsråd og rutiner i forhold til varslingsordning er oppdatert og kommunisert. Kommunens nye avviks- og forbedringsportal har vært i bruk i hele 2018. Noen tjenestoområder har hatt kultur for å melde og følge opp avvik over lengre tid, mens på andre områder jobbes det nå målrettet for å sikre at avvik meldes.

Samfunnsansvar

Bærum kommune skal i sine anskaffelser vise samfunnsansvar. Med samfunnsansvar menes forebyggende arbeid med etisk handel i leverandørkjeder, miljøkrav i anskaffelser, bruk av arbeidsmarkedsbedrifter og lærlinger, samt arbeid med etisk bevissthet i anskaffelsesprosesser, herunder korrupsjonsforebyggende tiltak og tiltak mot sosial dumping.

Etiske kriterier i finansforvaltningen

Kommunestyret i Bærum har vedtatt at etiske kriterier skal legges til grunn for forvaltningen av forvaltningsfondet og gjennom dette ekskludere:

- Selskaper som ikke følger FNs Global Compact – ti prinsipper for samfunnsansvarlig adferd.
- Tobakksprodusenter.
- Selskaper som selv, eller gjennom enheter de kontrollerer, produserer våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper.

Global Compact er FNs initiativ overfor næringslivet, hvor ti prinsipper for samfunnsansvarlig adferd trekkes opp. Selskapene forplikter seg til å støtte opp om disse prinsippene, som omhandler blant annet: menneskerettighetene, avskaffelse av barnearbeid og tvangsarbeid, fjerning av diskriminering, ta miljøansvar og bekjempe korrupsjon. Ved utgangen av 2018 var 200 selskaper ekskludert fra forvaltningsfondet. Det er økning på 18 sammenlignet med 2017. KLP kapitalforvaltning som forvalter den globale aksjeforvaltningen, inkluderer i tillegg kullkraft i fondenes etiske kriterier.

Likestilling

Per 31.12.2018 har kommunen 7 524 årsverk, hvorav 5 519 (73,4 prosent) er kvinner og 2 005 (26,6 prosent) er menn. Gjennomsnittsalderen for kvinner er 45,4 år og for menn 43,7 år.

Det er stor variasjon på andel kvinner i de ulike stillingskategoriene i kommunen. Toppledergruppen består av 50 prosent kvinner. I tjenesteledergruppen er 75 prosent kvinner. Høyest andel kvinner finner vi i gruppen høyskoleutdannede med tilleggsutdanning, hvor 83 prosent (1 362 årsverk) er kvinner. Lavest andel kvinner finner vi i gruppen ufaglærte hvor 63 prosent (775 årsverk) er kvinner.

Det er fortsatt noe variasjon i lønnsnivå mellom noen av stillingsgruppene. Størst er forskjellen i toppledergruppen hvor menn tjener 11,7 prosent mer enn kvinner. Her inngår også rådmannens lønn. I gruppen tjenesteleidere har menn 6,5 prosent høyere lønn enn kvinner. Akademikergruppen viser også en noe høyere lønn for menn enn for kvinner: 3,4 prosent. Forskjellene i disse gruppene har blitt noe større fra 2017 til 2018. I alle øvrige stillingsgrupper er det kun små variasjoner, hvor kvinner ligger noe høyere enn menn.

Kommunens andel av medarbeidere med minoritetsbakgrunn utgjør 13,4 prosent i 2018.

Andel personer med heltid i Bærum kommune utgjør 57,4 prosent. Gruppen som har mellom 80 og 100 prosent stilling utgjør 13,8 prosent. Deltidsansatte med lavere enn 80 prosent stilling utgjør 30,4 prosent. Størst andel finnes i pleie- og omsorgstjenesten, hvor 50 prosent har lavere stillingsprosent enn 80.

Det vises for øvrig til utfyllende informasjon om likestilling under kapittel 12: Organisasjon, styring og utvikling.

Beredskap

Operasjonssenter for samvirke og beredskap (OPSAM) er videreført som et program. Prosess med ansettelse av tre kommunale operatører har startet. Et av årsverkene finansieres av kommunene Asker og Bærum. Denne personen vil bidra med gjennomføring av Helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse (ROS) Asker og Bærum 2019.

Kriseledelsen gjennomførte en øvelse 17. oktober 2018 sammen med kriseledelsen i Asker, nødetatene, Siviltforsvaret og Røde Kors Bærum, initiert av Beredskapsrådet.

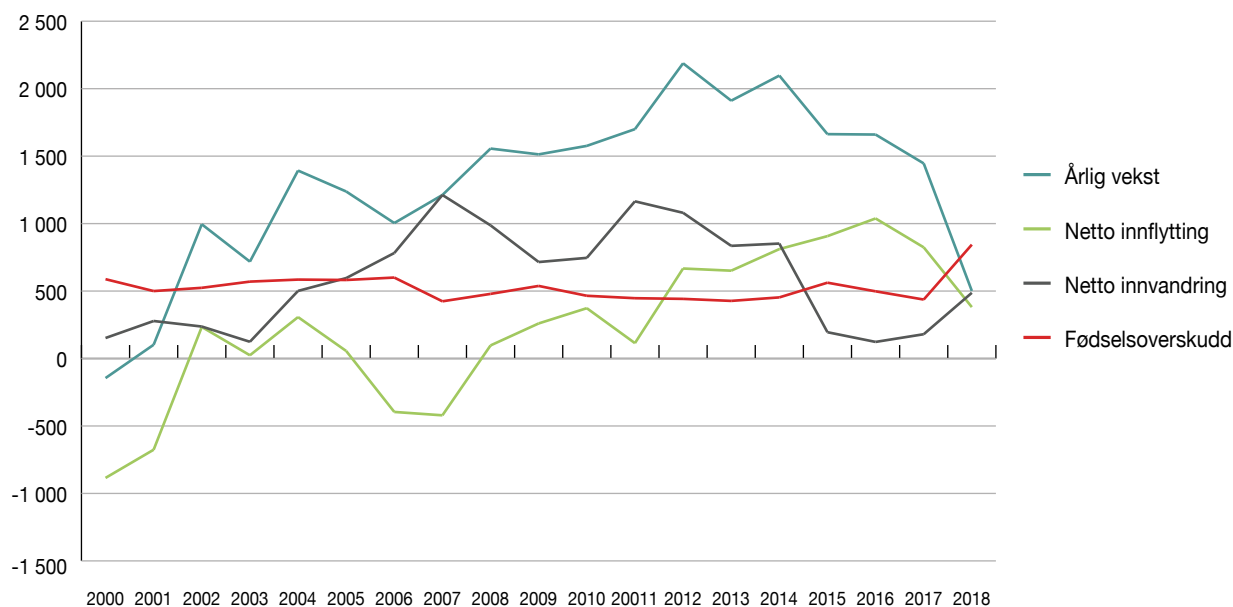

03 Befolknings- utvikling

I 2018 økte antallet innbyggere med 1 387 (1,1 prosent) og per 1. januar 2019 hadde Bærum en befolkning på 126 841 innbyggere.

Figur 3 viser vekstkomponenter og årlig vekst 2000–2018

Boligbygging i Bærum

Boligbygging er viktig for kommunens befolkningsutvikling på lengre sikt. Kommunen legger vekt på å styre framtidig utbygging til knutepunkter og sentrumsområder langs eksisterende banestrekninger for å kunne redusere behovet for transport med privatbil.

De viktigste utbyggingsområdene i Bærum er Sandvika, Fornebu og bybåndet (de deler av byggesonen som ligger innenfor gangavstand til tog- og metrobanestasjoner). I 2018 ble det ferdigstilt 639 boliger i Bærum. 417 boliger, eller 65 prosent av boligene, ble bygget innenfor prioriterte knutepunkter med god kollektivdekning.

Cirka 73 prosent av boligene som ble bygget i 2018 var blokkleiligheter.

Fornebu, Sandvika og bybåndet er de viktigste utbyggingsområdene i Bærum. Foto: Andronesen flyfoto.

Tabell 7 viser boligproduksjon for årene 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Boligproduksjon	355	426	538	365	235	444	719	663	700	696	623	971	639

04 Klima og miljø

Klimaklok kommune

Bærum kommune skal være en miljø og klimaklok kommune. *Klimastrategi 2030* utfordrer hele kommunen. Mange av aktivitetene og initiativene internt i kommunen, men også hvordan kommunen samarbeider med innbyggere og næringslivet, er nybrottsarbeid. Gjennomføring av *Klimastrategi 2030* er et langsiktig arbeid som vil kreve at Bærum kommune som virksomhet allerede nå gjør grep for å nå målene.

Aktiv mobilitet – sykkel og gange

Den nasjonale målsettingen om å oppnå nullvekst i persontrafikken med bil er sentral i kommunenes mobilitetsarbeid. Veksten skal være i kollektivtransport, sykkel og gange.

For å redusere bruk av bil for følgereiser til og fra trening er pilotprosjektet *Samkjøring til fritidsaktivitet*, et samarbeid mellom Ruter, Stabæk fotball og kommunen, gjennomført i ett år, med oppmerksomhet også utenfor kommunens grenser.

Noen andre viktige tiltak:

- Elsykkel-låneordningen *Smartbike Bærum* ble utvidet til å omfatte kommunale tjenestesteder i tillegg til bedrifter i Bærum.
- Etablert ny gang- og sykkelvei i Sandviksveien ved Thon hotell.
- Det er plassert ni sykkelteillere på strategiske steder i kommunen.
- Det er inngått avtaler med syv sykkel-leverandører som gir rabatt på sykler og utstyr til medarbeidere i Bærum kommune.
- Om lag 1 450 ansatte deltok i *Sykle til jobben*-aksjonen i 2018.

Utslippsfri transport

SmartCity Bærum har i 2018 samarbeidet tett med Klimaklok-programmet, og bidratt til å gjennomføre flere spennende prosjekter, for eksempel to selvkjørende busser på Fornebu i samarbeid med OBOS, Ruter og Acando. Bussene fraktet 10 000 passasjerer sommeren 2018.

Noen tiltak:

- Bærum kommune har redusert antallet egne parkeringsplasser til ansatte i Sandvika og etablert en elbil-pool som medarbeidere kan benytte til reiser i tjenesten.
- Redusert totalt CO₂ utslipp på biler og maskiner med 32 prosent etter implementering av klimavennlig teknologi. Kommunen har avviklet alle varebiler med bensin og erstattet med el, biogass og hybrid.

- Tilskudd til å etablere, oppgradere eller tilpasse elektrisk anlegg for lading av elbiler i borettslag og sameier. Ved gjennomføring av prosjekter som har fått tilsagn om tilskudd i 2017 og 2018 vil det totalt være etablert cirka 4 500 nye ladepunkter.

Eiendom og kommunale bygg

Nye energiløsninger, mer effektiv teknologi og bedre styring av energianleggene har ført til at kommunens energiforbruk er redusert med 3,1 prosent i forhold til 2017.

Alle større prosjekter med investeringsramme over 90 millioner kroner skal klima-sertifiseres i henhold til BREEAM-klassifisering *Very Good*. Dette vil blant annet omfatte Bekkestua barneskole, svømmehallen på Rud og Levre barneskole. Ordningen skal evalueres i 2020.

Utvalgte enkeltprosjekter skal utvikles som forbildepjekter i samarbeid med *Futurebuilt*. Dette gjelder blant annet Oksenøya senter med barnehage, barneskole, idrettsanlegg, og bo- og behandlingssenter, samt ny Kommunegård.

Det er montert solceller på taket av Nansenparken barnehage som har passivhusstandard. Stor sykkel-parkering stimulerer til levering og henting uten bil.

Gratis hjemmebasert energirådgivning og tilhørende tilskuddsordning til energieffektiviserings-tiltak i boliger, ble etablert høsten 2017 og videreført i 2018. Etter cirka ett års drift er det gjennomført om lag 600 hjemmebesøk i boliger i Bærum. Omlag 80 husstander har søkt om tilskudd gjennom kommunens tilskuddsordning, hovedsakelig til utskifting av vinduer og vedovn, samt isolering av vegger.

Det er utbetalt tilskudd til fjerning av 153 nedgravde oljetanker, dette utgjør til sammen 1,5 mill.

Renovasjon og matsvinn

2018 var det første året med kildesortering av matavfall i hele Bærum kommune. 61 prosent av alt matavfall som ble kastet var kildesortert i følge *Plukkanalysen 2018*. Innbyggerne sorterer 36 prosent av all plastemballasje og over 90 prosent av papp og papir.

I kommunens egen virksomhet er det startet opp et arbeid med å kartlegge og redusere matsvinn i bo- og behandlingssentrene.

Miljø- og naturforvaltning

Noen tiltak:

- Dyrking av eng- og langgress skal gi bedre vilkår for insekter og forhåpentligvis økt biologisk mangfold.

- Utvidet kartlegging og bekjempelse av fremmede arter med spesielt fokus på viktige naturområder. Punktering av egg fra Grågåss og Hvitkinngås.
- 230 000 sjørret og 250 000 laks er satt ut i Sandviksvassdraget
- Styrket innsatsen i arbeidet med vannmiljø og overvann. Det arbeides med en samordnet handlingsplan for overvannstiltak.
- Det er gjort forsøk med redusert saltbruk på kommunale veier.

Miljøsertifisering

16 nye bedrifter i Bærum ble Miljøfyrtårn-sertifisert og mottok diplom fra ordføreren. Alle kommunale barnehager ble sertifisert med Grønt flagg.

Bærum klimafond og klimasats

I Handlingsprogram 2018–2021 ble det satt av 32 millioner kroner til klimafondet i budsjettperioden for å følge opp handlingsplanen og styrke innsatsområdene i Klimastrategi 2030. I 2018 ble 5,7 mill. disponert på 15 tiltak i handlingsplanen, der hoveddelen er brukt på tiltak innen mobilitet. I tillegg ble midler fra klimafondet brukt til å styrke kommunikasjonsvirksomheten og forbedre grunnlagsdata som er viktige for gjennomføring av Klimastrategi 2030. Kommunen fikk i 2018 tilsagn om tilskudd til åtte nye Klimasats-prosjekter, hovedsakelig innen mobilitet og bygg.

Gjennomføring av *Klimastrategi 2030* er et langsiktig arbeid som vil kreve at Bærum kommune som virksomhet allerede nå gjør grep for å nå målene. Foto: Joyciana de Castro Myrstad

05 Den økonomiske utviklingen

Årsberetningen i kapittel 2 har fokus på 2018. Kapittel 5 beskriver trender og gir mer utfyllende informasjon om de ulike delene av regnskapet.*

Nøkkeltall – sunn økonomi

Nøkkeltallene for sunn økonomi skal indikere hvorvidt kommunens samlede økonomi på sikt utvikler seg i riktig retning, og sier noe om kommunens handlefrihet

i kommende år. Oppnåelse av målkravene skal gi rom for nødvendige investeringer, og gjøre kommunen robust i forhold til fremtidige økonomiske svingninger.

Tabell 8 viser utviklingen i nøkkeltallene for sunn økonomi i perioden 2014–2018

Mill. 2018-kr	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Gjennomsnitt	Måltall
Resultatgrad	2,5 %	4,7 %	8,6 %	9,4 %	5,3 %	6,1 %	4 % (min. 3 %)
Bufferfondet	295	322	449	470	452	397	100
Egenkapitalfinansiering	67 %	52 %	49 %	50 %	50 %	54 %	50 % (min. 40 %)
Likviditetsreserve	608	761	1 240	1 711	1 893	1 243	300

Det viktigste måltallet i kommuneøkonomien er netto driftsresultat. Et godt netto driftsresultat (resultatgraden) vil medvirke til at målkravet for de andre nøkkeltallene også kan oppnås. Med unntak av i 2014, har resultatgraden vært innenfor målkravene i hele femårsperioden. I 2016 og 2017 har resultatgraden vært særskilt høy. Dette skyldes i hovedsak ekstraordinært høye skatteinntekter. I 2018 er resultatgraden lavere, men over målsettingen.

Bufferfondet har vært stigende fra 2014 til 2017, og er på omtrent samme nivå i 2018 som i 2017.

Målet for egenkapitalfinansieringen av de ikke-rentable investeringene har i hovedsak vært på måltallet alle år, bortsett fra 2014 der strammere innlånspraksis førte til høy egenkapitalfinansieringen.

Likviditetsreserven er godt over målet på 300 millioner kroner. Dette har sammenheng med økningen i disposisjonsfondene de siste årene.

* Hvis ikke noe annet er nevnt, er det brukt faste 2018-kroner for å vise realverdien i sammenligningen over år. Konsumprisindeksen (KPI) er lagt til grunn for prisjusteringen. For 2018 er KPI 2,7 prosent.

Driftsregnskapet

Under beskrives trender og det gis utfyllende informasjon om de ulike delene av regnskapet.

Tabell 9 viser hovedoversikten for driftsregnskapet i perioden 2014–2018

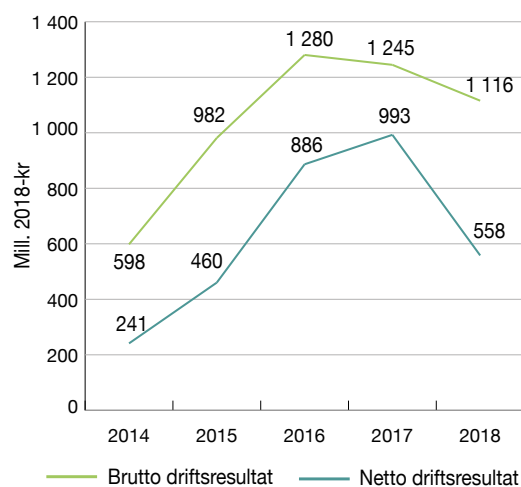
Mill. 2018-kr	2014	2015	2016	2017	2018
Skatteinntekter	5 198,4	5 423,1	6 086,5	6 349,9	6 345,4
Rammetilskudd	1 862,8	1 818,7	1 502,1	1 423,8	1 488,0
Andre sentrale inntekter	196,1	212,6	261,3	251,2	284,8
Driftsinntekter i sektorene	2 285,1	2 388,4	2 430,5	2 510,6	2 506,4
Sum driftsinntekter	9 542,4	9 842,7	10 280,5	10 535,6	10 624,6
Driftsutgifter sektorene	8 944,2	8 861,2	9 000,1	9 290,8	9 509,0
Brutto driftsresultat (korrigert for avskrivninger)	598,1	981,5	1 280,4	1 244,8	1 115,6
Renteinntekter og eieruttak	97,4	68,8	57,4	46,9	69,3
Avkastning forvaltningsfondet (BKFF)	166,4	17,5	137,7	237,9	-74,4
Renteutgifter	247,0	219,2	199,3	189,3	181,5
Avdrag	373,7	388,4	389,7	347,7	370,9
Netto finansutgifter	356,9	521,2	393,9	252,2	557,5
Netto driftsresultat	241,2	460,3	886,5	992,6	558,1

For å kunne sammenligne med tidligere år har rådmannen i sin årsrapport valgt å rapportere i samsvar med de talloppstillinger som er benyttet i kommunens økonomiske styringsdokumenter. Dette innebærer en noe annerledes gruppering av tallene enn det som er lagt til grunn i de obligatoriske regnskapsoversiktene i regnskapsforskriften. Disse oversiktene er imidlertid tatt inn i det trykte regnskapet, som behandles samtidig med årsrapporten. Den viktigste forskjellen mellom tabellene i årsrapporten og regnskapsrapportene er føringen av avskrivninger, noe som gir avvik mellom brutto driftsresultat i årsrapporten og årsregnskapet. Netto driftsresultat vil være det samme.

Brutto og netto driftsresultat

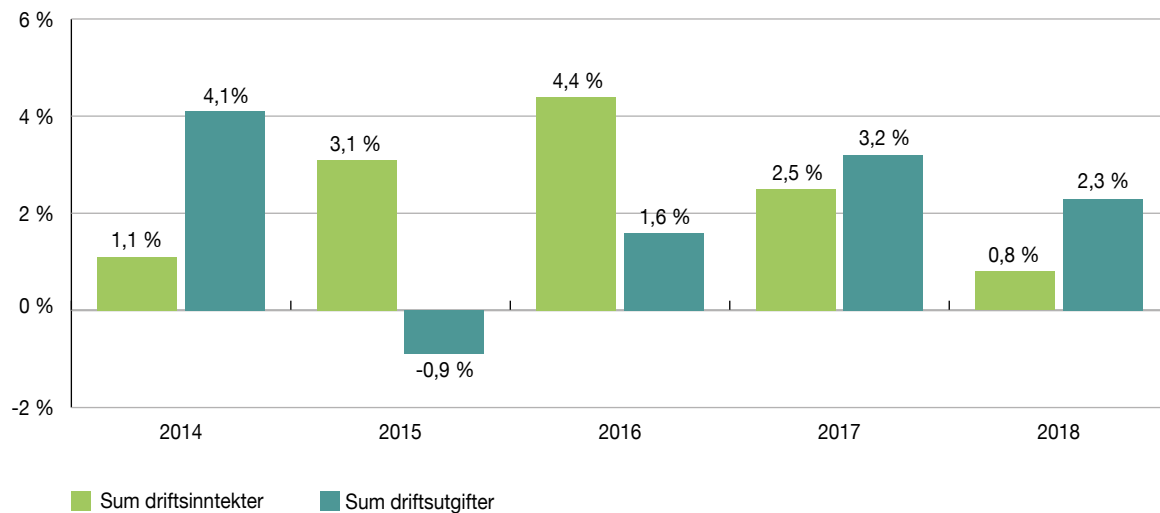
Utviklingen i brutto og netto driftsresultat påvirkes av flere forhold, men lønnsutviklingen, endringer i skatteinntekter og avkastningen i forvaltningsfondet er sentrale størrelser. Lønnsutgiftene utgjør om lag 65 prosent av kommunens samlede driftsutgifter, og skatteinntektene er den klart største inntektskilden for Bærum kommune. I ekstraordinære år, som perioden 2016 til 2018 har vært, utgjør skatteinntektene om lag 60 prosent av sum driftsinntekter. Den gode skatteinngangen de tre siste årene, sammen med en moderat lønnsutvikling, har gitt høye brutto driftsresultater i perioden. Avkastningen fra forvaltningsfondet er den størrelsen som bidrar til de største endringene i finanspostene og netto driftsresultat. Forvaltningsfondet har hatt en positiv avkastning i hele perioden 2014 til 2017, med en topp i 2017. Dette har gitt en kraftig vekst i netto driftsresultat fra 2014 til 2017. I 2018 ble avkastningen fra forvaltningsfondet negativt, noe som ga et fall i netto driftsresultat.

Figur 4 viser utviklingen i brutto og netto driftsresultat i perioden 2014–2018

Utviklingen i driftsutgifter og driftsinntekter

Figur 5 illustrerer årlig realvekst i perioden 2014–2018 i de samlede driftsutgiftene og driftsinntektene

I 2014 økte driftsutgiftene mer enn driftsinntektene. Høy vekst i lønns- og pensjonsutgifter i tillegg til moderat skatteinngang er de viktigste forklaringene. Samhandlingsreformen ble avsluttet i 2015 og påvirker både utgifts- og inntektssiden med cirka 130 mill. En skattevekst på over 16 prosent i 2016 er årsaken til den høye inntektsveksten. Skatteinngangen i 2017 ble

også god, men veksten ble noe lavere enn 2016. En lavere vekst i skatteinngang i 2018 og vekst i de frie inntektene gir en lavere vekst i driftsinntektene enn hva som har vært tilfelle de siste årene. I tillegg har lavere lønnsoppgjør og gjennomførte omstillingstiltak påvirket utviklingen i driftsutgiftene.

Resultat i sektorene

Figur 6 viser utviklingen i sektorresultatene over tid

Mindreforbruket i sektorene har bortsett fra i 2018 vært positivt. Trenden er imidlertid negativ. Dette indikerer at eventuelle slakk i budsjettene er i ferd med å bli brukt opp, samtidig som det ikke har lyktes å gjennomføre omstillingstiltakene som planlagt. «Farten» inn i 2019 er for høy og dette kan gi konsekvenser for resultatene i 2019. I tillegg er det lagt opp til en økning i omstillingstiltakene både i 2019 og i årene som kommer for å tilpasse tjenestene til strammere økonomiske rammer. Rådmannen vil derfor legge stor vekt på å følge opp tiltakene og eventuelt vurdere alternative tiltak.

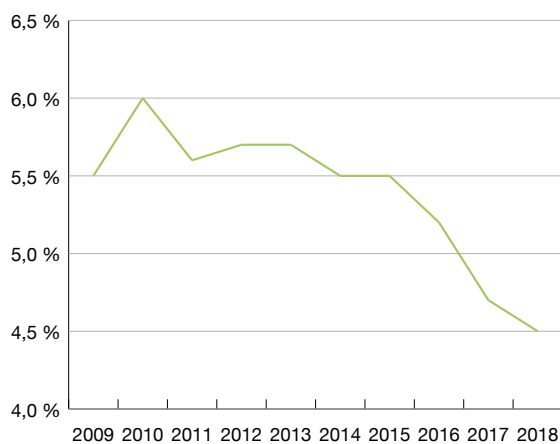
Eksterne finansutgifter og finansinntekter

Finansutgifter og finansinntekter utgjør forskjellen mellom netto og brutto driftsresultat. Driftsregnskapets finansposter består i hovedsak av renteinntekter, renteutgifter og avdrag, samt gevinst og tap knyttet til forvaltningsfondet.

Tabell 9 viser at netto finansutgifter svinger betydelig fra år til år. Det skyldes i stor grad avkastningen i

forvaltningsfondet. Årets tap kommer etter et meget godt resultat i 2017. Netto finansutgifter økte derved betydelig i 2018 sammenlignet med 2017. Dersom forvaltningsfondet holdes utenom, og en ser på utviklingen i rente- og avdragsutgifter for seg, har det vedvarende lave rentenivået medvirket til avtagende og forholdsvis stabile finansutgifter over flere år.

Figur 7 viser netto finansutgifter (uten avkastningen fra forvaltningsfondet) sammenlignet med sum driftsinntekter, i perioden 2009–2018.

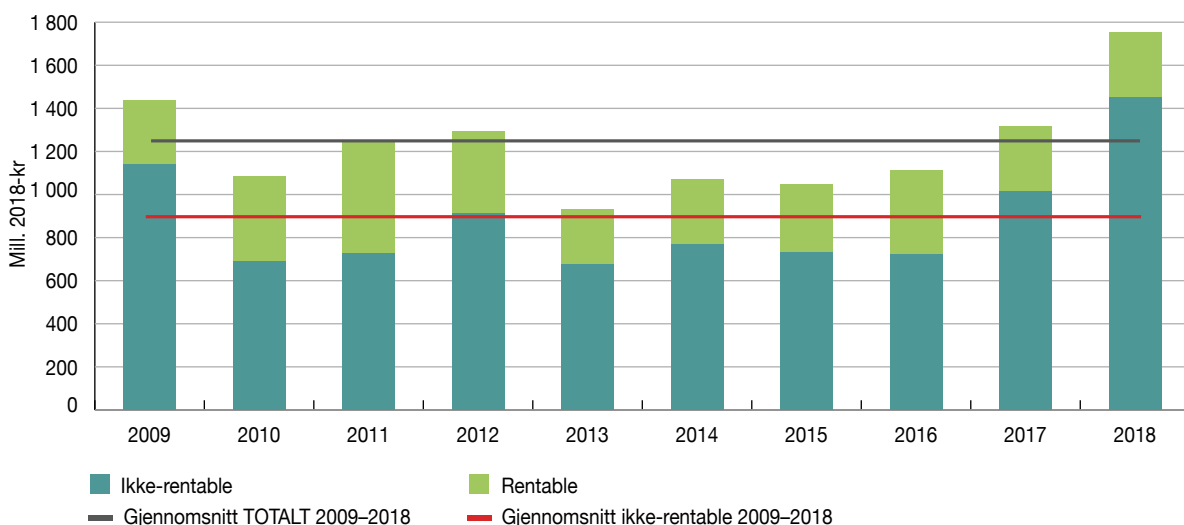

Figuren viser hvor stor del av de samlede driftsinntektene som går med til å dekke finansutgiftene. Finansutgiftenes andel har gått fra 5,5 prosent til 4,5 prosent i perioden 2009 til 2018.

På bakgrunn av investeringsaktiviteten som legges til grunn i Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP) 2019–2038 og en forventning om høyere renter, er det sannsynlig at finansutgiftenes andel av inntektene vil øke fremover.

Investeringsregnskapet

Figur 8 viser investeringsaktiviteten i perioden 2009–2018 fordelt på ikke-rentable og rentable investeringer

- Investeringsaktiviteten har variert mellom 932 og 1 751 mill. per år de siste ti årene.
- Gjennomsnittet for de samlede investeringene har vært i overkant av 1,2 milliarder kroner per år.
- Gjennomsnittet for de ikke-rentable investeringene har vært om lag 880 millioner kroner per år.
- 2009 skiller seg ut på grunn av utbyggingen av sosial infrastruktur på Fornebu fase 1 og utbyggingen av Mariehaven bo- og behandlingssenter.
- 2018 er året med høyest investeringsaktivitet i perioden. Større enkeltstående prosjekter:
  - Levre barneskole
  - Bekkestua barneskole
  - Nansenparken barnehage
  - Lindelia bo- og behandlingssenter
  - Carpe Diem demenslandsby
  - Elvepromenaden i Sandvika
  - Kadettangen / Sandvika fjordpark
- Store investeringer i skoler i hele perioden.
- Store investeringer i barnehager i perioden 2009 til 2011 som effekt av innføringen av barnehage-reformen.
- Utbyggingen av Bærum idrettspark ble i hovedsak gjennomført i perioden 2011–2013.
- De selvfinansierende (rentable) investeringene til vann, avløp og renovasjon og omsorgs- og velferdsboliger har i gjennomsnitt utgjort 29 prosent av de samlede investeringene de ti siste årene. I 2018 utgjorde de rentable investeringene 17 prosent.

Balansen

Avsnittet tar for seg utviklingen i likviditet, fondsmidler og lånegjeld de siste fem årene. Noen hovedpunkter:

- Bærum kommune har styrket sin likviditet. Arbeidskapitalen er 2,9 milliarder kroner, og både likviditetsreserve og likviditetsgrad ligger over måltallene i hele perioden.
- Samlede fondsmidler ved utgangen av 2018 utgjorde 5,4 mrd. og er økt med 1,2 mrd. i perioden 2014 til 2018.
- Langsiktig gjeld utgjorde 8 215 millioner kroner per 31.12.2018, en økning på 428 mill. fra 2017. Økningen de siste fem årene er 0,8 milliarder kroner.

Likviditet

Tabell 10 viser utviklingen i arbeidskapitalen og likviditetsreserven i perioden 2014–2018

Mill. 2018-kr	2014	2015	2016	2017	2018
Arbeidskapital ¹⁾	1 453,6	1 953,1	2 209,6	2 608,7	2 918,9
Likviditetsreserve ²⁾	607,9	760,9	1 239,7	1 711,1	1 892,9
Likviditetsgrad ³⁾	1,5	1,7	1,9	2,4	2,4

1) Arbeidskapital er differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld.

2) Likviditetsreserve er definert som arbeidskapitalen fratrukket bundne fondsmidler, ubrukte lånemidler og premieavvik på pensjon, og tillagt avsetninger til påløpte feriepenges. Forvaltningsfondet holdes utenfor. Måltall: likviditetsreserve >300 mill.

3) Likviditetsgrad = (omløpsmidler – ubrukte lån – bundne fond – premieavvik på pensjon) / (kortsiktig gjeld – påløpte feriepenges). Likviditetsgraden bør være større enn 1.

Den finansielle situasjonen ble ytterligere styrket i 2018. Likviditetsreserven er økt med 1,3 mrd. i perioden 2014 til 2018. Arbeidskapitalen utgjør 2,9 mrd. Det viser at det er tilstrekkelig omløpsmidler til å dekke den regnskapsførte kortsiktige

gjelden i balansen. Det vil også gjelde dersom det ble tatt hensyn til sertifikatlån, som i tråd med regnskapsforskriften er klassifisert som langsiktig gjeld. Forvaltningsfondet er her trukket ut, men representerer regnskapsmessig sett en ekstra buffer.

Fondsmidler

Tabell 11 viser utviklingen i kommunens fondsmidler i perioden 2014–2018

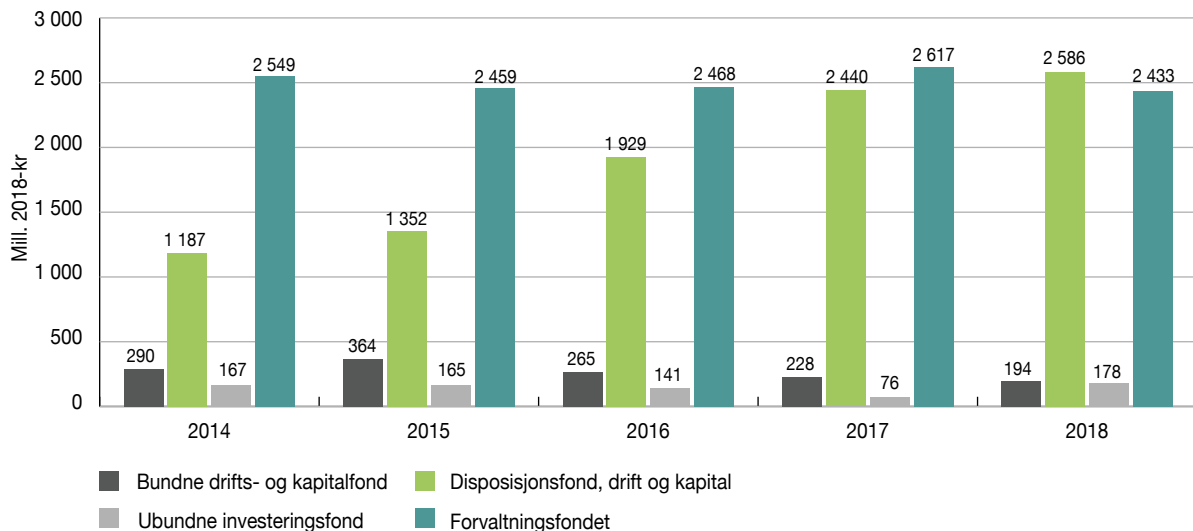
Mill. 2018-kr	2014	2015	2016	2017	2018
Sum fond	4 192,9	4 340,0	4 802,3	5 360,9	5 390,6

Etter avsetninger fra drifts- og investeringsregnskapet utgjorde samlede fondsmidler 5 391 millioner kroner ved utgangen av 2018. Dette er 30 mill. høyere enn i 2017. Endringen i perioden fra 2014 til 2018 er 1 198 mill., og skyldes i hovedsak økning i disposisjonsfond, som vist i figur 9.

Fondsmidlene utgjør et volum som tilsvarer 51 prosent av årets driftsinntekter, en økning på 6,8 prosentpoeng fra 2014.

Figur 9 viser utviklingen i kommunens fondsmidler i perioden 2014–2018

Figuren viser sammensetningen av fondsmidlene, med forvaltningsfondet skilt ut for seg.

Forvaltningsfondet utgjør en betydelig del av kommunens fondsbeholdning. Resultatene for fondet er omtalt kort i årsberetningen i dette dokumentet, samt mer utførlig i Finansrapport 2018 (vedlegg). I mange

analyser er det nødvendig å holde disse midlene utenfor, for å få frem et bilde av den løpende økonomiske situasjonen. Det skyldes at midlene er avsatt for langsiktig forvaltning, og det er forutsatt at realverdien skal opprettholdes. Årets resultat i form av gevinst eller tap føres mot fondet. Det er kun den budsjetterte realavkastningen som tas ut hvert år.

Lånegjelden

Tabell 12 viser utvikling i kommunens lånegjeld i perioden 2014–2018

Mill. 2018-kr	2014	2015	2016	2017	2018
Sum lånegjeld	7 433,3	7 704,7	7 583,1	7 787,0	8 214,9
Ikke rentable ¹⁾	4 271,0	4 301,4	4 046,0	4 105,9	4 481,0
Rentable, vann/avløp/renovasjon og boliger ²⁾	2 226,2	2 401,4	2 393,1	2 493,5	2 540,0
Rentable, øvrige ²⁾	936,1	1 001,9	941,6	997,0	1 016,3
Ikke rentable, øvrige ³⁾			202,4	190,6	177,7

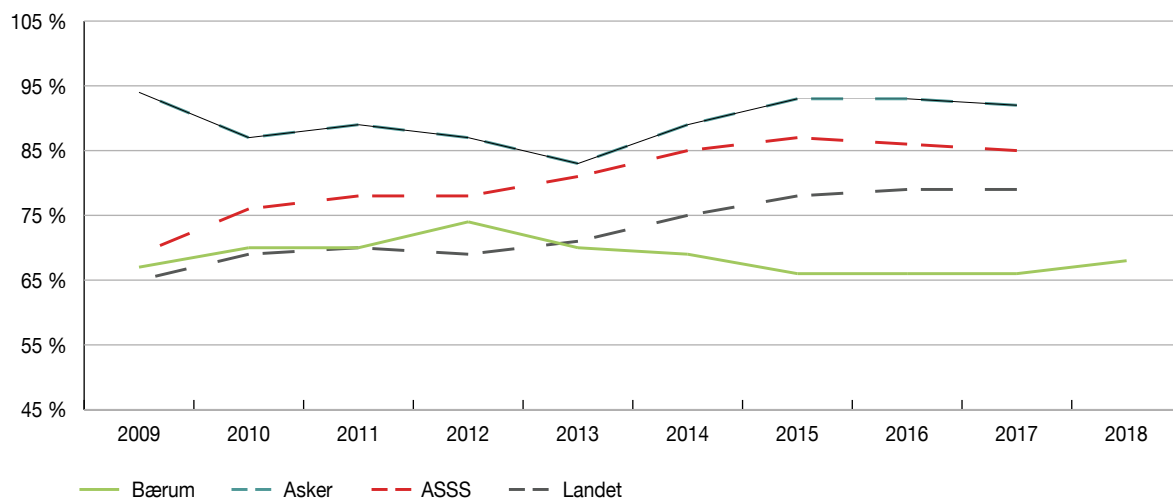
1) Lån til ikke-rentable investeringer, der finansutgiftene må dekkes av egne midler (salgsinntekter, drifts- og fondsmidler)

2) Lån til rentable formål er lån der renter og avdrag dekkes av brukere, for eksempel via husleie, gebyrer og avgifter. Kategorien «øvrige» er primært innlånte midler fra Husbanken til videreformidling. Låntakerne betaler lånekostnadene. I tillegg er et pensjonslån som utløp i 2015 tatt med i denne kategorien.

3) Ikke rentable, øvrige gjelder gjeld via Offentlig privat samarbeid (OPS) finansiert ved finansiell leasing.

Samlet langsiktig lånegjeld, som består av lån og finansiell leasing, økte med 782 mill. (11 prosent) i

perioden 2014 til 2018. Økningen fordelte seg jevnt mellom rentabel og ikke rentabel gjeld.

Figur 10 viser netto lånegjeld sammenlignet med sum driftsinntekter, i perioden 2009–2018

Gjeldsgraden har avtatt noe siden 2012, men hadde en liten oppgang i 2018 som følge av økning i gjennomførte investeringer. Det er planlagt et høyt investeringsprogram de neste årene, noe som vil øke gjeldsgraden fremover.

Kommunens lånegjeld tilsvarer en gjeld på cirka 65 000 kroner per innbygger i 2018. Av dette utgjør den ikke rentable gjelden cirka 37 000 kroner (57 prosent).

Hoveddelen av lånegjelden er serielån som avdras over investeringenes løpetid, men kortere lån som må refinansieres ved forfall inngår også i porteføljen. Lån som skal refinansieres innen ett år utgjorde 623 mill. per 31.12.2018. Det vises til Finansrapport 2018 og noter i Regnskap 2018 for ytterligere informasjon om gjeldsporteføljen.

Tabell 13 viser sum lånegjeld og netto lånegjeld per innbygger i perioden 2014–2018

Mill. 2018-kr	2014	2015	2016	2017	2018
Sum lånegjeld, per innbygger	61 592	62 973	61 150	62 071	64 766
Netto lånegjeld, per innbygger ¹⁾	54 244	53 032	54 715	55 214	57 105

1) Ved beregning av netto lånegjeld er lån til videreformidling og ubenyttede lånemidler holdt utenom.

Utlån

Totale utlån utgjorde 1 034 mill. i Regnskap 2018, en økning på 61 mill. fra 2017. Videre utlån av

husbankmidler til boligformål (startlån med videre) utgjør hoveddelen med 1 012 mill.

06 Oppvekst skole

Alle elever i Bærum skal få maksimalt faglig og personlig utbytte av sin skolegang. Bærumsskolen skal være en inspirerende foregangsskole med fokus på langsiktig og systematisk utviklingsarbeid.

Viktige resultater og innsatser i 2018

- Digital skolehverdag er implementert for alle Bærumsskolens 16 200 elever. Medarbeiderne har fått omfattende kompetanseheving i teknologi som faktor for læring i det 21. århundre.
- Tilpasset undervisning i klassefelleskapet har ført til en nedgang i andel elever med spesialundervisning fra 7,2 prosent i 2015 til 4,7 prosent i 2018.
- Gjennomført omfattende omstilling i PP-tjenesten.
- Førsteklassinger med utfordringer i lesing og skriving får systematisk intensivopplæring. Universitetet i Stavanger (UiS) følgeforsker innsatsen.
- Iverksatt *Robust*-satsing for å gi elever innsikt og verktøy til å takle de naturlige utfordringene de aller fleste møter, både som ung og voksen. Innsatsen følgeforskes av UiS.
- *Skolebehovsanalyse 2018–2037* og *Konsept for skoleanlegg i Bærum kommune*, er vedtatt.
- Anna Krefting barneskole og Eineåsen ungdomsskole er etablert.

Utfordringer fremover

- Øke elevenes læringsutbytte i en skolehverdag som er tilpasset fremtidens arbeids- og samfunnsliv. Elevene får være aktive, undersøkende, samarbeidende, kreative, kritisk tenkende og reflekterende i en skole der teknologi skaper læringsarenaer.
- Samordne og koordinere innsatsen for barn som trenger tverrfaglig oppfølging.
- Forberede implementering av nasjonalt overordnet plan for grunnskolen, nye gjennomgående tema i alle fag og reviderte læreplaner gjeldende fra høsten 2020.
- Møte elevtallsveksten med økt kapasitet til riktig tid i tråd med konsept for skolebygg i Bærum kommune og kommunens investeringsplan.
- Rekruttere lærere og ledere i tråd med bærumsskolens vekst og faglige behov.

Tabell 14 viser nøkkeltall for Grunnskole

Grunnskole	2016	2017	2018
Elevtall, barnetrinnet	11 566	11 535	11 539
Elevtall, ungdomstrinnet	4 575	4 649	4 642
Elever	16 141	16 184	16 181
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.–4. trinn	18,7	18,5	17,3
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5.–7. trinn	20,8	20,6	20,4
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.–10. trinn	23,3	22,2	21,9
Andel elever med spesialundervisning, 1.–10. trinn	6,4 %	5,3 %	4,7 %
Grunnskolepoeng	44,0	43,9	44,0
Mobbing, andel elever som mobbes (7. trinn)	4,3 %	4,7 %	4,5 %
Mobbing, andel elever som mobbes (10. trinn)	3,8 %	4,1 %	4,1 %
Spesialscole og alternative skoler	2016	2017	2018
Elever ved Haug skole og ressurscenter ¹⁾	111 (7)	114 (10)	110 (8)
Elever ved Glassverket	9	10	9
Elever ved Sandviksbukta	9	9	8
Elever ved Skarva	10	10	9
Skolefritidsordningen	2016	2017	2018
Andel elever i SFO	86,9 %	88,6 %	86,2 %
Kulturskole	2016	2017	2018
Elevplasser i Musikk- og kulturskolen	1 659	1 625	1 675

¹⁾ Tall i parentes er elever fra andre kommuner

07 Oppvekst barnehage

Oppvekst barnehage skal fremme inkludering, medvirkning og mestring. Barnehagene skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Viktige resultater og innsatser i 2018

- Alle kommunale barnehager ble miljøsertifisert med Grønt flagg.
- Nansenparken barnehage på Fornebu, med plass til 200 barn, åpnet 1. august. Barnehagen er utformet etter prinsippet «de små enhetene i det store bygget».
- Samarbeid med lokale næringslivsaktører gir barna varierte opplevelser. Nansenparken barnehage samarbeider med Telenor.
- Helsestasjonene har sammen med den sosiale entreprenøren Helseoversikt AS bidratt til utvikling av en gratis app med informasjon om svangerskap og foreldrerollen.
- Seks små helsestasjoner er samlokalisert til tre større. Det er åpnet helsestasjon for gutter mellom 13 og 23 år, med en mannlig lege og en helsesykepleier. Kommunen har helsestasjoner på Bekkestua, Eiksmarka, Kolsås, Marie Plahte, Sandvika og Storøya.
- Avlastningstiltak i grupper gir grunnlag for etablering av sosiale nettverk for brukere og for en bedre ressursutnyttelse.
- Første strategiperiode for utvikling av barneverntjenesten ble avsluttet 2018.
- MST CAN, et behandlingstiltak i barneverntjenesten for familier med høy problembelastning, har hatt god måloppnåelse. Barna og familiene følges opp 6, 12 og 18 måneder etter avsluttet behandling. Ett av målene med tiltaket er å redusere antall institusjons- og akutt plasseringer.
- 237 barn og unge har mottatt Fritidsstipend.

Utfordringer fremover

- Antall barn med behov for særskilte tiltak i barnehagene går ned, men enkeltvedtakene er større og mer omfattende.
- Antall unge med store psykiske lidelser øker.
- Økende barnebefolkning og oppgaveforskyvning fra spesialisthelsetjenesten vil utfordre det kommunale tilbudet.
- Manglende mulighet til å «styre» inntak i private barnehager medfører at kommunen må finansiere plasser ut over de som har rett til barnehageplass.
- Lovbestemte normer for bemanning i barnehager gir utfordringer i forhold til mulighetene for innsparinger.
- Krevende rekruttering til fagstillinger som barnehagelærere og helsesykepleiere.

Alle kommunale barnehager ble miljøsertifisert med Grønt flagg. Ordfører Lisbeth Hammer Krog heiset det grønne flagget sammen med barn i Lønnås barnehage. Foto: Sofie Meta

Tabell 15 viser nøkkeltall for Oppvekst barnehage

Barnehage ¹⁾	2016	2017	2018
Kommunale barnehageplasser	3 356	3 295	3 218
Private barnehageplasser	4 190	4 285	4 365
Barnehageplasser i åpne barnehager	48	47	53
Barnehageplasser i Bærum kommune	7 594	7 627	7 636
Bærumsbarn med barnehageplass i andre kommuner	151	193	161
Barn fra andre kommuner med barnehageplass i Bærum	170	167	166
Barnehageplasser for barn med særskilte behov	522	480	412
Minoritetsspråklige barn i barnehage	1 215	1 327	1 437
Bærumsbarn med barnehageplass delt på folketall 1–5 år (dekningsgrad)	93,5 %	93,5 %	94,3 %
Barnevern			
Nye meldinger til barnevernet	845	892	813
Nye undersøkelser	737	781	688
Hjelpetiltak i hjemmet	242	267	297
Plassering utenfor hjemmet	224	226	221
- herav institusjonsplasseringer	23	25	18
Akuttvedtak	35	32	25
Andel meldinger som går til undersøkelse	87,4 %	87,6 %	84,5 %
Andel undersøkelser som førte til tiltak	36,3 %	41,2 %	38,6 %
Helsetjenester			
Antall brukere psykisk helse	1 156	1 164	1 112
Akutthjelpen – antall oppdrag i hjemmene	820	567	807
Fritid og avlastning			
Antall brukere individuell avlastning	252	247	237
Antall timer per bruker per uke	12,5	14,1	15,2

¹⁾ For barnehage bygger nøkkeltallene på rapportering til SSB per 15.12.2018. Nye plasser åpnet etter denne dato er ikke med.

08 Pleie og omsorg

Pleie- og omsorgstjenestene skal bidra til mestring og selvhjelpenhet. Målet er at alle skal få det tilbudet de har behov for, når behovet oppstår.

Viktige resultater og innsatser i 2018

- Det er igangsatt forsøksordning med dagaktivitetssenter i helg og på kveldstid ved Valler bo- og behandlingssenter.
- Det er opprettet brukerpanel i ambulerende tjeneste, og sentralt brukerråd ved bo- og behandlingssentrene.
- Atri-X og Emma MeDLiv er etablert som lærings-, utprøvings- og visningsarenaer for brukere, pårørende, innbyggere, ansatte i tjenestene og næringslivet.
- *Unikt*-konseptet videreutviklet i tråd med «Leve hele livet», med blant annet «ungdoms-caféer», butikk, restaurantkvelder, vinteraktivitetsdag og utflukter.
- Friskus – en digital møteplass for aktivitet og frivillighet – prøves ut i bo- og behandlingssenter og omsorgsboliger for eldre.
- *Demsam*-prosjektet er et forskningssamarbeid mellom Bærum kommune og Høgskolen i Innlandet. Prosjektet ser på muligheter og begrensninger ved bruk av tjenstedesign og samskaping i Carpe Diem demenslandsby. Byggingen av Carpe Diem demenslandsby går i henhold til plan.

Utfordringer fremover

- Endringer i demografi og behov stiller krav til utvikling og tilpasning av tjenestene.
- Økt krav til styring og langsiktig strategisk omstilling.
- Implementering, endring av arbeidsprosesser og gevinstrealisering er utfordrende. Det gjelder for eksempel innføring av frihets- og velferdsteknologiske løsninger.
- Forventningsavklaringer mellom ønsker og tilbud.
- Sikre et godt samarbeid med brukere og pårørende, spesialisthelsetjenesten, frivillige og private leverandører.
- Rekruttering av medarbeidere med rett kompetanse.

Tabell 16 viser nøkkeltall for Pleie og omsorg

Tjenester i institusjon og boform med heldøgns pleie og omsorg	Antall personer mottatt tjeneste			Antall plasser		
	2016	2017 ¹⁾	2018	2016	2017	2018
Langtidsopphold i bo- og behandlingssenter	1 091	1 072	1 028	779	751	748
Tidsbegrenset opphold i bo- og behandlingssenter	877	871	841	138	138	140
Tidsbegrenset opphold Altea (rehabilitering)	205	229	246	30	30	30
Tidsbegrenset opphold rehabilitering	162	153	145	22	22	22
Mottaksplasser	408	388	217	10	10	6
Kommunale akutte døgnplasser (KAD)	555	581	509	15	15	15
Trygghetsplass i bo- og behandlingssenter	152	158	114	9	9	6
Dagaktivitetsplasser	427	436	446	118	123	133
Dagopphold rehabilitering	76	86	86	10	10	10

Tjenester til hjemmeboende	Antall personer som har mottatt tjenester		
	2016	2017 ¹⁾	2018
Omsorgsbolig for eldre	²⁾	504	555
Praktisk bistand	1 982	1 854	1 996
Hjemmesykepleie	3 565	3 514	3 445
Trygghetsalarm	2 095	2 261	2 300
Støttekontakt	504	501	522
Brukerstyrt personlig assistanse	141	148	167
Omsorgslønn	302	311	308
Avlastning demente	172	140	150

¹⁾ Datagrunnlaget for 2017 er usikkert grunnet overgang til ny elektronisk pasientjournal.

²⁾ Grunnet endring av tjenestetypen bolig med service til omsorgsbolig og flytting fra små til større enheter, er datagrunnlaget for 2016 usikkert og tallet er derfor ikke oppgitt i tabellen.

09 Helse og sosial

Tjenestene skal ivareta innbyggernes behov for helse- og sosialtjenester, og retter seg både mot hele befolkningen og spesielle målgrupper.

Viktige resultater og innsatser i 2018

- Hele 67,9 prosent av flyktningene er kommet i jobb eller utdanning etter introduksjonsprogrammet, en økning fra 53 prosent i 2017.
- FACT-team, som driver oppsøkende behandling for innbyggere med alvorlig psykisk lidelse og eventuelt rusproblemer, er etablert i samarbeid med spesialisthelsetjenesten.
- Etablert KAD (Kommunale akutte døgnplasser), mottaksplasser og omsorgsplasser innen psykisk helse og rus. Samordning og effektivisering av lavterskeltilbud er videreført.
- Etablert døgntelefon for kommunale boliger og økt tilgjengeligheten ved samlokalisering av Boligbistand og oppfølgingstjenestene.
- Styrket nærledelse på Asker og Bærum legevakt.

Utfordringer fremover

- Stigende utbetaling av økonomisk sosialhjelp, både økning i stønadslengde og antall klienter.
- Stadig økende behov for tjenester til personer med sammensatte behov innen psykisk helse og rus.
- Et samfunn i endring med færre jobber for mennesker med lavt utdanningsnivå, fører til behov for lengre kvalifiseringsløp for vanskeligstilte på arbeidsmarkedet.
- Større sosiale helseforskjeller i Bærum må motvirkes med målrettede forebyggende og helsefremmende tiltak.

Tabell 17 viser nøkkeltall for Helse og sosial

Seksjon helse	2016	2017	2018
Tilrettelagte arbeidsplasser: Plasser i kommunale, varige og tilrettelagte arbeidsplasser (Bærum arbeidssentre)	128	129	125
Antall bosatte flyktninger ¹⁾	309	254	110
Andel flyktninger som kommer i arbeid eller utdanning etter endt introduksjonsprogram	48 %	53 %	68 %
Antall frisklivsresepter	283	375	371
Antall henvendelser "Rask psykisk helsehjelp"			1 542
Startlån til kjøp av egen bolig	157,4 mill.	155,7 mill.	196,2 mill.
Tilskudd til kjøp av egen bolig	5,6 mill.	4,8 mill.	2,3 mill.
Antall kommunale utleieboliger i alt ²⁾	2 096	2 126	2 150
Antall brukere med vedtak om tjenester innen psykisk helse og rus ³⁾	667	733	1 107
Antall sosialhjelpsmottakere (eksklusiv familiemedlemmer)	2 082	2 098	2 164
Andel langtidsmottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	32 %	32 %	33 %
Gjennomsnittlig stønadslengde for sosialhjelpsmottakere	5,27 mnd.	5,39 mnd.	5,73 mnd.
Andel deltakere på kvalifiseringsprogrammet som kommer i arbeid etter endt program	55 %	60 %	64 %
Andel ungdom under 30 år med aktivitetsplikt for sosialhjelp	65 %	85 %	85 %

¹⁾ Herav 25 familiejenforente og 4 enslige mindreårige.

²⁾ Herunder 70 personalboliger, baser, fellesareal og 1 068 velferdsboliger.

³⁾ Dette gjelder både beboere i omsorgsboliger innen rus og psykisk helse, kjøp av utenbygds plasser, samt ambulerende tjenester innen rus og psykisk helse. Økningen fra 2017 til 2018, skyldes i hovedsak at det også gis vedtak til brukere med rus-utfordringer

10 Natur, kultur, fritid og kirke

Deltakelse i natur-, kultur- og fritidsaktiviteter i Bærum skal bety gode opplevelser for alle.

Viktige resultater og innsatser i 2018

Kultur og bibliotek

- Bærum Kulturhus har styrket sin rolle som nasjonal og internasjonal arena for formidling og produksjon. I *Møt*-serien ble byene Wrocław og Barcelona løftet frem.
- Fra oktober 2018 er Tanken, regionalt kompetansesenter for musikk og kulturnæringer, innlemmet i Bærum Kulturhus.
- Nasjonalt Talentprogram for Samtidsdans er etablert i samarbeid med Nagelhus Schia Produksjoner og med støtte fra Talent Norge. Bærum Kulturhus har også vært arena for DanseFot, fylkets talentsatsing for unge dansere, og har gjennomført en rekke andre nettverks- og kompetansebyggende tiltak.
- Bærum bibliotek har befestet posisjonen som lokale litteraturhus. Biblioteket i Sandvika og på Rykkinn har flyttet inn i tidsriktige lokaler.
- Med ny og tilrettelagt festplass på Kadettangen, ble det gjennomført nye arrangementer som Kadetten musikkfestival og Sandvika klassiske båter.
- Frivilligheten er styrket med Fornebupiloten og Rykkinn frivilligsentral.
- Kunst- og kulturhuset Sjøholmen overtok lokalene etter en omfattende oppussing, og er blitt bindeleddet mellom Sandvika by og Henie Onstad Kunstsenter. Jason Taylors undervannskunst har fått stor oppmerksomhet.

Bærum Kulturhus har styrket sin rolle som nasjonal og internasjonal arena for formidling og produksjon.

Foto: Ragnhild Hoem

Park, idrett, landbruk og landskapsvern

- Det er vedtatt ny plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv og ny utomhusveileder.
- Etablert mentorordning for landbruket i Bærum.
- Det er utbetalt avlingsskadetilskudd fra staten til 24 bønder på til sammen 6,5 millioner kroner.
- Vassmyråsen er vedtatt opprettet som naturreservat, arealet er på 380 dekar.
- Ny utfartsparkeringsplass på Franskleiv er etablert og nye lekeapparater på Nedre Gupu er på plass. Hundekjørerløype i Vestmarka på 12 kilometer og Rolfstangen brettseileranlegg er ferdigstilt.
- Uteområdene på Sjøholmen er oppgradert med blant annet tilbud for utendørsaktiviteter.
- Deltatt i forskningsprosjekt *Et samarbeid om fremtidens kunstgressbaner* sammen med NTNU (SIAT), Østfold/Akershus og Trøndelag fylkeskommuner.

Kirke, gravplasser og andre religiøse formål

- Lommedalen kirke ferdig oppgradert.
- Rehabilitering og oppgradering av ni gravfelt på Bryn kirkegård sikrer videre bruk og gjenbruk av cirka 870 kistegraver.
- Driftsgården på Bryn kirkegård har fått delvis nytt lager og overbygde sand- og jordbinger.

Utfordringer fremover

- Sikre at Bærum Kulturhus er en sentral identitetsmarkør i hovedstadsregionens kulturtilbud.
- Gjennomføre oppgradering av Sandvika Teater, Tanken og Lille Scene.
- Fullføre *Prosjekt Meråpent* for Bærum bibliotek, som vil gi økt tilgjengelighet og synlighet for brukere.
- Ivareta kultur i by- og stedsutviklingen.
- Sikre en tilstrekkelig ivaretagelse av naturmangfold og blågrønn struktur i plan- og byggesaksbehandlingen.
- Tilstrekkelig kapasitet ved ordinære idretts- og nærmiljøanlegg for å møte en økende befolkning.
- Nå målet om avsetning av fast prosentandel til kunst ved nybygg og rehabilitering av kommunale bygg.
- Videreutvikling av Haslum krematorium for at etterlatte skal kunne være med ved kremasjon.
- Økende behov for utskifting og rehabilitering ved gravplassene.

Tabell 18 viser nøkkeltall for kultur og fritid

	2015	2016	2017	2018
Bærum bibliotek ¹⁾				
Besøk	478 900	421 263	464 622	398 419
Utlån	635 598	615 762	706 959	640 859
Bærum Kulturhus				
Totalt antall arrangementer inklusive prøvedager	903	865	883	881
Lokale kulturaktører, forestillinger og prøvedager	546	417	380	465
Bærum Kulturhus egne arrangementer	221	250	309	274
Arrangementer i regi av andre aktører	136	198	194	142
Totalt antall besøkende	118 406	120 718	119 675	123 409
Kultur og samarbeid				
Antall utstillinger – Vandreutstilling, glassmontrene og Mellomgulvet	24	43	20	22
Arrangementer på Byscenen ²⁾	12	8	8	21
Ulike innslag på arrangementer i BAKgården	111	105	110	97
Tilskudd				
Kulturformål ³⁾	10 130 820	10 612 100	11 237 675	14 628 100

¹⁾ Biblioteket på Rykkinn var stengt februar 2018 til august 2018 på grunn av oppgradering.

Biblioteket i Sandvika var stengt mai 2018 på grunn av flytting til nye lokaler.

²⁾ Bærumsspillenes forestilling gikk over 12 dager.

³⁾ Av tilskuddet, gjelder 7 585 000 Henie Onstad Kunstsenter i 2018, hvor av 3 000 000 var jubileumsgave.

Tabell 19 viser nøkkeltall for barn og idrett

	2015	2016	2017	2018
Antall besøkende i badene				
- Berger svømmehall	48 346	49 057	48 114	49 321
- Nadderud svømmehall	147 109	146 090	135 432	129 043
- Hundsund bad	73 114	73 600	97 470	95 778
Idrett				
Antall medlemmer i idrettslag	52 381	53 400	54 917	50 971
Tilskudd idrettslag/-foreninger	16 109 973	14 912 976	16 614 095	19 055 613

Tabell 20 viser nøkkeltall for kirke og andre religiøse formål

	2015	2016	2017	2018
Medlemmer Den norske kirke	81 957	81 668	81 210	81 057
Medlemmer andre tros- og livssynssamfunn	13 799	15 904	15 882	16 671
Tilskudd (kroner) per medlem i andre tros- og livssynssamfunn	684	660	1 055	936

11 Tekniske tjenester

inklusive plan- og bygningstjenesten

Høy kvalitet på disse tjenestene er viktig for innbyggerne, miljøet og samfunnsutviklingen.

Viktige resultater og innsatser i 2018

Planlegging og byggesaksbehandling

- Ferdigstilt flere store planarbeider, blant annet KDP3 Fornebu, Områdeplan for Stabekk sentrum, Områdeplan for Fossum, og Sykkelstrategien.
- Gjennomført gode prosesser for utvikling av Lysaker, Høvik og Sandvika. Mulighetsstudier for Sjøfronten og Høvik gir et godt utgangspunkt for videre planlegging.
- Iverksatt tiltak for å redusere restansene innen byggesaksområdet.
- Digitaliseringsarbeidet fortsetter. Vi tilbyr nå «automatisert situasjonskart med naboliste» og viktige geodataarkiver er skannet.
- Sandvika fjordpark på Kadettangen ble tatt i bruk og er blitt Oslofjordens fineste bynære badeplass med stupetårn, strand, parkarealer og aktivitetsanlegg.

Transport, vei og trafikk

- Kommunens elbil-pool i Sandvika ble etablert og driftes i samarbeid med Veiledningstorget.
- Innfartsparkeringsplassen på Jar er utvidet.
- Nytt saksbehandlingssystem for HC-brukere koblet opp mot nasjonalt register.
- Belysning av gangfelt i Øygardveien og Granåsen/Eiksveien og opparbeidet fortau i Angerstveien og Tanumveien, samt opphøyd gangfelt i Snarøyveien ved Mario Caprinos vei.

Vann, avløp og renovasjon

- I 2018 har antallet innbyggertimer uten vann (ikke varslet) vært 3 211 timer mot 7 369 timer i 2017.
- Hele Bærum gjennomførte kildesortering av matavfall med svært god effekt – 62 prosent utsortert matavfall.
- Alle innsamlingsbilene for renovasjon går på biogass.

Utfordringer fremover

Planlegging og byggesaksbehandling

- Mangfold og kvalitet må ivaretas med god planlegging, medvirkning og en bypolitikk med et langsiktig perspektiv. Utvikling av Sandvika som kommune- og regionsenter krever særskilt oppmerksomhet.
- Økt etterspørsel etter tjenestene krever sterkere prioritering mellom saker og fokus på forenkling og effektivisering. Balanse i inntekter og utgifter i selv-kostområder må følges nøye.
- Fremtidsrettet kompetanse må bygges systematisk. Digitalisering og bruk av ny teknologi er særlig viktig, men også kompetanse innen prosjektledelse, involvering og formidling må videreutvikles.
- Vedtatt klimastrategi må omsettes i praksis. Samtidig må naturmangfold og andre miljøutfordringer gis oppmerksomhet.
- God veidrift for å takle klimaendringer med stor variasjon i nedbør og snø krever økt ressursinnsats, også for å innhente etterslep på veivedlikeholdet. Manglende permanent snødeponi krever midlertidige løsninger.
- Økt satsing på sykkel og gange vil kreve mer vedlikehold av gang- og sykkelveinettet, spesielt vinterstid.
- El-teknologien for tynge varebiler og arbeidsmaskiner er ikke tilstrekkelig utviklet og tilfredsstillende ikke brukerbehovene.
- Godkjenning fra Fylkesmann for etterdrift av avfallsdeponiene i Bærum.
- Behov for ny innsamlingsløsning for farlig avfall fra husholdningene.

Tabell 21 viser nøkkeltall for Tekniske tjenester

Planlegging og byggesaksbehandling	2016	2017	2018
Plansaker sluttbehandlet i planutvalget og kommunestyret	11	14	14
Antall byggesaker behandlet	1 119	1 156	1063
Sum klagesaker	150	150	155
Vann, avløp og renovasjon	2016	2017	2018
Totalt mengde husholdningsavfall, tonn	54 626	45 883	41 461
Totalt vannproduksjon (mill. m ³)	12,7	12,1	13,6 ¹⁾
Totalt levert vannmengde VEAS (mill. m ³)	18,0	19,6	16,9
Brann- og ulykkesvern	2016	2017	2018
Totalt antall utrykninger i Asker og Bærum	4 464	4 471	4 902

¹⁾ Tallene for 2018 utgjør ekstraordinær hagevanning på grunn av særlig tørr sommer 1,2 mill. m³

12 Organisasjon, styring og utvikling

ETT Bærum handler om å utvikle en fremtidsrettet organisasjon med digitalisering og tjenesteinnovasjon som sentrale tema. Organisasjon, styring og utvikling har en viktig rolle som tilrettelegger, pådriver og samspiller for mange av prosessene på tvers av organisasjonen og som medspiller for å sikre omstilling og gjennomføringskraft.

Strategisk ledelse, styring og administrasjon, digitalisering og IT, HR og medarbeidere

Viktige resultater og innsatser i 2018

- Til sammen 152 ledergrupper har gjennomført lederutviklingsprogrammet for innovasjon, LUP. Ny innovasjonsstrategi 2018–2020 med handlingsplan er vedtatt.
- Bærum kommune er ledende innen innovative anskaffelser i kommunesektoren, og klima og miljø har høy prioritet i anskaffelsesprosessen.
- I tråd med *Handlingsplan for digitalisering*, er det om lag 60 pågående prosjekter. Blant ferdigstilte prosjekter kan nevnes: Wifi i skolene, fagsystem for legemiddelhåndtering og ny avviks- og forbedringsportal, samt forsøksprosjekt med robotisering i lønnsadministrasjonen.
- Informasjonssikkerhet og innføring av EUs Personvernforordning (GDPR) har hatt høy prioritet. Skoleelever har fått opplæring i informasjonssikkerhet.
- Bærum kommune har tatt en pådriverrolle i det nasjonale digitaliseringsarbeidet, blant annet i *En innbygger en journal* og i KS.
- Klimaklokkeprogrammets handlingsplan med over 60 tiltak gjennomføres.
- Bærum kvalifiserer til «grønt lån» i Kommunalbanken med tilhørende lav rente.
- Kunnskapskommunen Bærum har intensivert samarbeidet med eksterne miljøer innen forskning og næringsliv.
- Kommunen hadde et sykefravær på 7,3 prosent i 2018, en reduksjon fra 7,5 prosent i 2017.
- Innføring av digitale arbeidsavtaler har effektivisert ansettelsesprosessen betydelig.
- Gode forberedelser for utflytting fra Kommunegården i tett dialog med medarbeiderne, organisasjonene og vernetjenesten, blant annet for å motivere til aktivitetsbaserte arbeidsplasser i nye lokaler.

Utfordringer fremover

- Utvikling og tilpasning av kommunens organisasjon i tråd med forventningene til morgendagens tjenester og morgendagens medarbeidere blir et viktig satsningsområde.
- For å se mulighetene og ta ut effektene av digitale løsninger, er det helt avgjørende at ansatte og ledere kan se og utvikle nye måter å jobbe og yte tjenester på. Medarbeidere og ledere skal ikles en «digital rustning» for å møte den stadig økende endringshastigheten.
- Forventningene til digitalisering av kommunale tjenester, automatisering og selvbetjening er store. Dette krever at Bærum deltar i strategiske initiativ for utvikling av felles nasjonale løsninger og i samarbeidsprosjekter med andre kommuner.
- Samarbeid mellom academia, næringsliv og kommunen blir viktig for å lykkes fremover. Kommunen gjør en systematisk satsning innenfor dette området, og avtalen med NTNU er første skritt i denne retningen.
- Innovasjon er viktig for å utvikle nye løsninger, gjerne i samspill med tjenestene, brukerne, academia og næringsliv, samt for å realisere gevinster.
- Grunnet en stadig økende mengde digitale trusler, er det behov for kontinuerlig overvåkning og løpende mottiltak.
- Øke innsatsen i det systematiske arbeidet i organisasjonen for å redusere sykefraværet for å nå målet om 7,0 prosent fravær.
- Sterkere innsats for å skape en heltidskultur, primært innen pleie og omsorg.

12

Eiendom

Eiendomsvirksomheten har en sentral rolle i både kommunens tjensteproduksjon og i utviklingen av Bærum som en klimaklok kommune i vekst.

- Ferdigstilte eiendomsprosjekter inkluderer omsorgs- og velferdsboliger, Nansenparken barnehage, nye Sandvika bibliotek, rehabilitering av Sjøholmen og oppgradering av Lommedalen kirke.

Viktige resultater og innsatser i 2018

- Konkurranse om utforming og løsning for Oksenøya senter er gjennomført, med høye klima-, miljø- og energiambisjoner.
- Tilstandsanalysen av kommunens eiendommer er ferdigstilt. Innsatsen på vedlikeholdstiltak var 38 prosent høyere enn i 2017.
- Den samlede energibruken i bygg er redusert med 3,1 prosent sammenlignet med 2017.
- I Renholdsensheten har det vært gjennomført et stort kompetanseløft ved at 25 renholdere har tatt fagbrev. Oppfølging av kort- og langtidssykefravær har gitt gode resultater.

Utfordringer

- Sikre gjennomføringskraft med god styring og måloppnåelse.
- Rekruttering er av kritisk kompetanse særlig innenfor forvaltning, store byggeprosjekter og viktige lederfunksjoner.

Tabell 22 viser nøkkeltall for Eiendom

Eiendom	2016	2017	2018
Vedlikehold bygg ekskl. boliger (mill. kr)	38,6	43,7	63,7 ¹⁾
Vedlikehold boliger (mill. kr)	19,2	37,3	45,6
Samlet vedlikehold (mill. kr)	57,8	81,0	109,3 ¹⁾
Samlet antall boliger	2 097	2 126	2 142
Samlet areal i formålsbyggene ²⁾	575 283	589 072	590 236

¹⁾ Inkludert 8,7 mill. til leietakertilpasning Eivind Lyches vei 10

²⁾ Arealene inkluderer førskolelokaler, skolelokaler, institusjonslokaler, idrettsbygg, kulturbygg og administrasjonslokaler (Kommunegården medtatt i sin helhet.)

Utvikling areal formålsbygg i m ²	2017 eide	2017 leide	2018 eide	2018 leide
Samlet areal på formålsbyggene	480 120	108 952	489 314	100 922

Nøkkeltall

Nøkkeltall knyttet til årsverk og likestilling, herav utfyllende om likestilling – som det henvises fra i kapittel 2 Årsberetning (jf. lovkrav).

Tabell 23 viser antall medarbeidere i 2017 og 2018 fordelt på kvinner og menn

Antall medarbeidere	31.12.2017				31.12.2018			
	Årsverk	Fast ansatte	Time-lønnede	Personer alle	Årsverk	Fast ansatte	Time-lønnede	Personer alle
Kvinner	5 563,2	7 102	1 800	8 902	5 519	7 214	1 877	9 091
Menn	1 969,8	2 444	835	3 279	2 005	2 593	889	3 482
SUM	7 533,0	9 546	2 635	12 181	7 524	9 807	2 766	12 573

Tabell 24 viser fordeling av medarbeidere med minoritetsbakgrunn

Minoritetsbakgrunn	2017	2017	2017	2018	2018	2018
	Årsverk	Personer	Andel årsverk	Årsverk	Personer	Andel årsverk
Menn	288,3	382	14,6 %	304,9	407	14,9 %
Kvinner	764,6	1 017	13,7 %	765,7	1 029	12,9 %
Andel fast ansatte totalt	1 052,9	1 399	14,0 %	1 070,6	1 436	13,4 %

Tabell 25 viser utvalgte nøkkeltall knyttet til medarbeidere for 2016–2018

Nøkkeltall samlet 2016–2018	2016	2017	2018
Antall medarbeidere årsverk	7 368	7 533	7 524
Antall medarbeidere - personer i alt	12 188	12 181	12 573
Andel kvinner - årsverk	73,9 %	73,9 %	73,4 %
Andel ansatte med minoritetsbakgrunn	14,0 %	14,0 %	13,4 %
Andel fagstillinger - pleie og omsorg	76,5 %	75,4 %	76,3 %
Andel fagstillinger - oppvekst barnehage	60,8 %	59,0 %	67,7% ¹⁾
Antall lærlinger	80	90	88
Turnover totalt	8,3 %	8,9 %	9,5 %
Andel deltid (mindre enn 80 prosent stilling)	35,4 %	35,2 %	30,4 %
Sykefravær	7,2 %	7,5 %	7,3 %

¹⁾ inkluderer også barnevern og helsetjenester barn og unge fra 2018

Tabell 26 viser fordeling av kjønn og lønn

	2017	2018	2017	2018	2018	2018
	Andel kvinner	Andel kvinner	Lønn ¹⁾	Lønn ¹⁾	Snitt menn	Snitt kvinner
Toppledere	50 %	50 %	-7,6 %	-11,7 %	1 155 067	1 019 433
Tjenesteledere, avdelingsledere	74 %	75 %	-5,2 %	-6,5 %	731 851	684 389
Akademikere	66 %	67 %	-2,8 %	-3,4 %	632 538	610 894
Høyskole med tilleggsutdanning	83 %	83 %	2,0 %	1,8 %	478 875	487 684
Høyskole	82 %	78 %	-1,7 %	1,7 %	441 241	448 539
Fagarbeidere/hjelpepleiere	72 %	72 %	-0,7 %	-0,2 %	427 931	427 172
Ufaglærte	63 %	63 %	0,1 %	1,0 %	357 440	361 126
Pedagogisk personale	80 %	81 %	1,8 %	1,5 %	529 177	536 965

¹⁾ Tallet angir prosentvis forhold mellom kvinner og menns lønn. Positive tall i kvinners favør.

Bærum kommune har følgende eierposisjoner/- interesser:

Selskap	Selskapsform	Eierandel
Bærum Kommunale Eiendomsselskap AS (BKE AS)	Aksjeselskap	100 %
Arba AS	Aksjeselskap	100 %
Vårt Sandvika AS	Aksjeselskap	20 %
Simula School of Research and Innovation AS	Aksjeselskap	14,28 %
Filmparken AS – Jar	Aksjeselskap	0,17 %
Centro Asistencial Noruego SLU	Andelsselskap	100 %
Asker og Bærum brannvesen IKS	Interkommunalt selskap	67 %
Asker og Bærum vannverk IKS	Interkommunalt selskap	50 %
VEAS (Vestfjorden avløpsselskap)	Kommunelovens § 27-samarbeid	21,5 %
KLP – gjensidig selskap/andel i forhold til pensjonsmidler sykepleiere	Gjensidig forsikringsselskap	
Bærum kommunale pensjonskasse (BKP)	Selveiende institusjon	

Bærum kommune kjøpte i 2018 ut de andre aksjonærene og eier nå 100 prosent av aksjene i Arba AS. Ny selskapsavtale for Asker og Bærum brann og redning IKS ble utarbeidet og fremmet til politisk behandling. Avtalen skal gjelde fra 1. januar 2020. Bærum kommune har gjennomført etikkseminar i regi av Oslo Economics for alle styremedlemmer i selskap hvor Bærum kommune har eierinteresser. Formålet med seminaret var å øke oppmerksomheten på etikkarbeidet og synliggjøre grunnleggende utfordringer og gi gode råd.

Kommunestyret for perioden 2015–2019. Foto Ragnhild Hoem.

kommune. Sekretariatet har også ansvaret for den praktiske tilretteleggingen og gjennomføringen av stortings- og sametingsvalget og for den årlige TV-aksjonen.

Ordførerens kontor planlegger, forbereder og bistår ved gjennomføring av representasjonsoppgaver for politisk ledelse. Sekretariatet bistår også i utarbeidelse av presentasjoner, tekster til media og taleskriving.

Ordføreren deltar regelmessig på seminarer, konferanser, folkemøter, bedriftsbesøk, prisutdelinger, kulturarrangementer og jubiléer og markeringer, herunder 8. og 17. mai. Hun bidrar også med hilsener i programblader og jubileumstidsskrifter.

Den politiske ledelsen er på vegne av kommunen jevnlig vertskap for ulike tilstelninger og arrangementer, som for eksempel redningsdåd, idrettsgalla, frivillighetsfester, åpent rådhus, miljøsertifisering og julaften for enslige i rådhuset. Alle innbyggere som fyller 100 år får en hilsen eller besøk av ordfører.

TV-aksjonen

I 2018 gikk innsamlingen til Kirkens Bymisjons arbeid for å skape et varmere og mer inkluderende samfunn. Bærum kommune samlet inn 6 123 166 kroner – og passerte 2017 med over 100 000 kroner.

I 2018 ble det i samarbeid med kommunens Geodataavdeling utviklet en ny, digital kartløsning til bruk i innsamlingen. Den nye løsningen bidro til å effektivisere skolenes administrering av innsamlingen. I løpet av 2019 vil løsningen utvikles og forbedres med nye funksjoner.

Borgerlige vielser

Fra 1. januar 2018 overtok kommunene vigselsmyndigheten fra tingretten. I Bærum ble det oppnevnt syv vigslere i tillegg til ordfører og varaordfører, seks av vigslerne er ansatt ved politisk sekretariat.

Totalt har det vært gjennomført 167 vielser i 2018; 137 på norsk og 30 på engelsk og det er gjennomført totalt 21 vielser utenom arbeidstiden. Av disse er 9 gjennomført i rådhuset og 12 på andre steder, både i selskapslokaler og i private hjem/hager.

E18-utvalget og sykehusutvalget

Ad-hoc-utvalgene for henholdsvis E18 og sykehus-tilbudet videreførte i 2018 sitt arbeid i samarbeid med Asker kommune med gode resultater.

Utalgenes reisevirksomhet, befaringer og studieturer

De politiske utvalg og råd har gjennomført studieturer, befaringer og liknende internt i Bærum, i Oslo og i tiliggende kommuner. I tillegg har rådene vært på følgende studieturer:

- Ungdomsrådet: studieturer til konferanser i Brussel og Strasbourg.
- Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne: studietur til Gjøvik/Trondheim.
- Eldrerådet: studietur til København.

Formannskapets og politiske utvalgs disposisjonsposter ¹⁾

Budsjettet for formannskapets og politiske utvalgs disposisjonsposter var i 2018 på til sammen 2 744 141 kroner. Totalt 771 963 kroner er brukt til innkjøp, donasjoner, gaver og andre tiltak:

- Bidrag til montering av kunstverk og avvikling av arrangement utenfor Bekkestua bibliotek i forbindelse med markeringen av 100-årsjubileumet for André Bjerke.
- Bidrag til TV-aksjonen 2018 (Kirkens Bymisjon).
- Støtte til bokprosjektet *Bærum gjennom 75 år*.
- Kjøp av juleblomster til rådhuset fra Lions Club.
- Pengegave til Frelsesarméen i forbindelse med julehøytiden.
- Jubileumsgave til Høvik Verk skolekorps sitt 100-årsjubileum.
- Jubileumsgave til Fossum IF sitt 100-årsjubileum.

I tillegg til ovennevnte ble mindreforbruket på disposisjonspostene fra 2017, i 2018 utbetalt som støtte til arrangementet Fischer random sjakk på Høvik.

¹⁾ I behandlingen av årsregnskapet for 2010 ba kommunestyret om en særlig omtale både av det politiske styringssystemet og av de politiske disposisjonspostene i årsrapportene.

Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT